

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΒ'.

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 11 ΤΟΥ ΓΕΝΗΑΡΗ 1914

ΑΡΙΘΜΟΣ 518

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΨΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ-

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Κριτικές ζουγραφίες. — Αυτοζαινούργια βιβλία.

ΕΡΤΟΓΡΟΥΛ. Τουρκικός ταρταρινισμός.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ. Προσοδία.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ. Ηρωϊκή συμφωνία. — Jean Moreas

Δ. Ν. Ματσούκας προστάζει...

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΓΦΑΣ. Στρατιωτικά όνειρα. — Στη Λίμνη της Δοϊράνης.

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ. Παλαμάς — Βιλαριότης.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Οι κουκουβίγες ξεφαντώνουνε στα ρέτια...

ΦΤΩΧΟΠΡΟΔΡΟΜΟΣ. 'Ο πλουτοκράτης.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. — Ο.ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ,

ΗΡΩΪΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

JEAN MOREAS

Τὸ παρῶντὸ σὲ στίχους, τὴν ἠρωϊκὴ μου συμφωνία στὸ Μορέας, διπλὸ μίθημα, τὸ ἀμερόντιό σ' αὐτοῦ νέου μουσολήπτου, ποὺ ἀπὸ δὸ καὶ πέρα πρέπει νὰ πνευματίζονται εὐλικρινὰ καὶ ἔντιμα.

Κανένας ἄλλος ξένος τεχνίτης δὲ θὰ τοὺς ἀνδρώσει τὸ χαρῶντ'α, δὲ θὰ τοὺς δυναμώσει τὴν ψυχὴ, δὲ θὰ τοὺς ἀνοίξει τὴ διανοητικὴν, ὅσον ὁ ποιητὴς αὐτός, ποὺ ἀποκλίθηεν ἀπὸ τὸν Φαγγιέ, Ἑλληνικὸν θιαῖμα, καὶ ποὺ εἶναι σήμερα ἡ προσωποποίηση κάθε τελειότητος.

Ἐχθροὶ τοῦ ἐκεῖ καὶ ἀρνητὲς τοῦ εἶναι τὰ γκαρδὸν ντὲ λέττε, καὶ οἱ μοχθηροί, ὅπως τοὺς λέγει ὁ Ch. Morras, ἡ πνευματικότερη διάνοια τῆς σημερινῆς Γαλλίας, οἱ ἀγροίματοι καὶ οἱ ἀνόητοι, ὅπως τοὺς σιγματίζει ὁ πολὺς Souday, ὁ κριτικογράφος τοῦ Temps. Καὶ θιμασται τοῦ, ὅ,τι ἔχει ἡ μεγάλη ἐκεῖνη χώρα ξακουστὸ καὶ ὑπέροχο, στὰ γράμματα, στὴς τέχνες, στὴν ἐπιστήμη καὶ στὴν πολιτικὴ ἀκόμα.

Ὁ Μορέας — λέγει ὁ Μπαρρές — δὲν εἶναι μόνον μεγάλος ποιητὴς, εἶναι καὶ σύμβολο, σύμβολο καὶ στὴ ζωὴ μας, ὅπως προσθέτει ὁ Morras, γιὰ νὰ ἔχουμε τὸ μέτρο καὶ τὴ βεβαιότητα.

Ἐνας Μπαρτό, ἐδιδάχθη ἀπὸ αὐτὸν τὴν ἀνυποχωρητικὴν καὶ τὸν εὐθὴν δρόμον καὶ οἱ νέοι ποὺ κατάρτησαν μιὰ ξεχωριστὴ θέση στὰ γράμματα, ἡ δύνουν τὴν ἐλπίδα πὺς γλήγορα θὰ τὴν κατακτήσουν, παρουσιάζονται μὲ τὴ σημαία τοῦ. Ἐξω ἀπὸ τὸ σημερινὸ πρίγκηπα ποιητὴ τῆς

Γαλλίας, τὸν Πὸλ — Φὸρ, τὸν Λα — Ταγιέντ, τὸν Ντὺ — Πλεσσὺ, τὸ Ρεννὸ, ταγμένους ὡς πιστοὺς μιθητὰς τοῦ, μέσα σὲ τέσσερα περιοδικὰ σήμερα τοῦ Παρισιοῦ, τὴ «Revue Française», τὴ «Renaissance», τὴς Marges», τὴ «Revue des Lettres Françaises», οἱ νεώτεροι ἀγωνίζονται νὰ φανοῖν ἄξιοι τοῦ διδασκάλου τῶν. Στὰ φιλολογικὰ αὐτὰ περιοδικὰ, καὶ μόνον, κοινὴ ἀναγνώριση, κλείεται σήμερα ἡ αὐρανή δόξα τῶν Γαλλικῶν γραμμάτων. Σ' αὐτὰ παρατέμπε τοὺς νέους ἀναγνώστες μου καὶ στὴς κριτικὰς τοῦ A. France, τοῦ Μπαρρές, τοῦ Φαγγιέ, τοῦ Souday, τοῦ Μπαρτό, τοῦ Λανσὸν τῆς Σορμπονῆς, γιὰ νὰ νοιώσουν τὸ ἔργο τοῦ ποιητῆ, τοῦ τραγικοῦ, τοῦ μεγάλου πεζογράφου, ποὺ θὰ τοὺς μορφώσει τὸ ἦθος, θὰ τοὺς ἀναπτύξει τὸ πνεῦμα, θὰ τοὺς κάμει ἐντιμότερους, ὅπως λέγει ὁ Μπαρρές.

Σὲ δὺο Πανεπιστήμια ἐδιδάχθησαν ὡς τὴν ἡ «Ἰφιγένεια» τοῦ, καὶ αἰχμητὴν ἀπὸ μαθητὰδες σ' ἓνα Κολλέγιο τοῦ Παρισιοῦ, τὴν, ποὺ καθὼς μᾶς τὸ μαθαίνει ὁ Μπαρρές, πάλι, ποιὸς ἄλλος; γίνεται στοὺς μέγιστους, στοὺς ἐξαγνισμένους ἀπὸ τὸν κικρό, καὶ οἱ ἀφορισμοὶ τῆς κριτικῆς τοῦ ἀναλύονται σήμερα σὲ βιβλία ἐπὶ βιβλίων.

Ἡ Λόξα τοῦ ὄλο καὶ ἀνεβιβνίει παρικολουθούμενη, ὅπως εἶναι φυσικὸ, ἀπὸ τὸ φτόνο.

Ἄντικρυ σου ἔτσι ἄς θραύεται τοῦ φτόνου ὁ ξέχειλος ὁ ἀφρός; Νὰ δείχνεσαι ψηλότερα πῶ γαληνὸς καὶ θεῖος, Θαρρεῖ σὲ φτάνει ὄντας εἶπει τὸν κακὸ λόγον τοῦ ὁ μικρός, Τὶ ἄλλοῶς νὰ μετρηθεῖ μ' ἐσέ, τὸ ξέρει εἶναι γελοῖος.

Ἡ μοῖρα σου ἔτσι ἐμοῖρανεν ἀπ' τὸ χυδαῖο νὰ ὕβριστεῖς, Μὰ καὶ καὸς τοῦ νοῦ καὶ τῆς γενναίας καρδιάς νὰ γένεις, Τὶ δὲ δοξάζεις μοναχὰ τὴν τέχνη Ὀλύμπιος ποιητῆς, Μὰ κ' ἔξω ἀπ' τὰ καθημερινὰ κ' ἀπ' ὄλα τὰθλια βγαίνεις.

Πλέρια μέσ' στὸν ἀέρα σου, νὰ, δυναμώνουν οἱ ἀετοί, Χνοῦδι λαμπρὸ τὸ φέγγος σου κρατώντας στὰ φτερά τους, Κ' ἐκεῖνοι θὰ πεθαίνουνε χίλιους μαζὶ θανάτους, Τὶ κεραυνὸς ὁ Ἀπόλλωνας κ' ἀστροπελέκι ἡ ἀρετὴ.

Νὰ ἡ Ἰφιγένεια, πάλι τῆς καὶ τῆς Μυρτιάς ἡ ψυχὴ, Καὶ ὁ ἦσκιος τῆς Κολέτ Μποντός, καθεὶς κοντὰ περνάει, Κ' ἡ λύρα τῆς Οἰωνῆς σου ποὺ τὴν ἀγγίζεις καὶ ἀνηχεῖ Βαθειὰ ἡ νοσταλγικὴ χορδὴ τοῦ ἐρωτικοῦ μας Μάη.

Νὰ ἡ Ἐριφύλη, ἐντύθηκε πάλι φορέματα σεμνὰ, Κι' ἀθῶα, πάλι ἐγράφηκε, σ' ἐσένα νὰν τὴ φέρεις, Δίπλα στὴν ἄλλη ἀμαρτωλὴ, ποὺ τὴν ἐξάγνισε, ὡσαννὰ! Ὁ Δάντης Ἀλλυγιέρης.

Νὰ, ἡ Θέτιδα, χυμογέλαει τώρα στὸ πλάι σου, ὃ χαρὲς! Στὴ ροδισμένη τὴν ἀχτὴ ποὺ βγῆκε ἀγάλια, ἀγάλια, Μέσω ἀπὸ Σῦρτες ὑπουλες καὶ Καντηλένες δολερές, Τρικυμισμένες θάλασσες καὶ σκοτεινὰ ἀκρογιάλια.

Νὰ κ' Ἐλεγειων λήκυθες κ' Εἰδύλλια Θεοκριτικά, Κι' ὁ Κύνκλωπας σου ὀμηρικὸς, ὄλ' ἡ ἀρχαία Ἑλλάδα, Κ' ἐκεῖνος ὁ Προσκυνητῆς, ποὺ ἀντιλαμπίζει μαγικά, Κολίνορ, τὴν Ἐφτάστηρη Ρουσορικὴ πλειάδα.

Κι' όπως στην ανοιξιάτικη νύχτα, σαν ένας ποταμός,
Στρατός και μεγαλόπρεπος φαντάζει ο Γαλαξίας,
Τὸν θαυμαστών σου, νά, *Στροφῶν*, ὁ πάνσοφος κυματισμός,
Ποῦ γαληνεύει με τὸ φῶς τῆς θείας ἀταραξίας

Κ' ἡ χάρις σου δὲν ἔμεινε μόνο στὴ ρίμα, τοῦ ρυθμοῦ
Πῆρε τὸ δῶρο τὸ ἀκριβὸ κι' ἀνγερίνα μαρμαίρει,
Τῆς πρόξας σου τῆς ἄφραστης ξεχωριστὸ τὸ ἀστέρι,
Χαρὰ τῶν ἀνοιχτῶν ματιῶν καὶ χάριμα τοῦ διαλογισμοῦ.

Νά τῆς *Γαλλίας* τῆς παλιᾶς τὰ παραμύθια, οἱ χρυσαφιές
Σὰ μάλαμα βενέτικο *Σελίδες* σου, ὅλες, ὅλα,
Σκίτσα μονόγραμμα, πλατεῖα χρωματισμένες ζωγραφιές,
Πρόσωπα, πράγματα, καιροὶ καὶ τόποι, φεγγεβόλα.

Νά, οἱ *Θύμησές* σου, μιὰ καρδιά μέσα στὴ σκέψη τῆ βαθείᾳ,
Σὰν μέσ' στὸ ροδοσύννεφον ἢ τρικυμία κλεισμένη,
Ποῦ κι' ἂν ξεσπάει κάμμιὰ φορὰ, πάλι μ' ἀθάνατη δροσιά
Καὶ μ' ἅγιο φῶς μᾶς ραίνει.

Κ' ἡ *Κριτική* σου, νά, ἡ ἀδρῆ κ' ἡ λαγαρή, μέσ' στὰ σοφὰ
Καὶ στὰ μεγάλα, ἀπέραντο, καινούργιο δρόμο ἀτλῶνει,
Κι' ὅλα ἀνοιχτὰ τὰ μυστικὰ τοῦ Λόγου, κι' ὅλα τὰ κρυφὰ
Τοῦ σίγῃου, λαμπερότατα, καθὼς τὰ φανερώνει.

Κι' ὡς ξεδιπλώνεται γοργά, κι' ὅπως ξεφεύγει ἀχτιδιωτὰ,
Τὸ μελιχρὸ τὸ φέγγος τῆς πιὸ χαμηλὰ τὸ ρίχνει,
Καὶ κάνει τὰ μικρότερα νὰ ξεχωρίζουνε κι' αὐτὰ,
Καθὼς ὄραια τὰ δείχνει.

Κι' ὅλα σὸν ἥλιο μιᾶς ζωῆς διανοημένης καὶ αὐστηρῆς,
Τὰ πάντα ἁρμονισμένο,
Ποῦ βῆγχε, μεσουράνησε κ' ἔδωσε ὑπέροχα, χωρὶς
Στὸ ζαφειρένιο σου οὐρανὸ γνέφος ἀχνὸ κανένα.

Κι' ἂν ὁ διπλὸς ὁ θαυμασμός τῶν πιὸ τρανῶν στέκετ' ὀμπρός
Στὸ μεγαλεῖο σου, ἱερό, διπλὸ ὅπως λάμπει τώρα,
Μὰ ἀντίκρου σου εἶσι ἄς θραύεται τοῦ φτόνου ὁ πράσινος ὁ ἄ-
[φρός.
Νὰ φαίνονται πιὸ φανταχτὰ τὰ δυὸ θεϊκά σου δῶρα.

Γιατ' εἶσι ἡ μοῖρα ἐμοίρανε ἀπ' τὸ χυδαῖο νὰ ὑβριστεῖς,
Μὰ καὶ ναὸς τοῦ νοῦ καὶ τῆς γενναίας καρδιάς νὰ γίνεις,
Τὶ δὲ δοξάζεις μοναχὰ τὴν Τέχνη Ὀλύμπιος ποιητής,
Μὰ κι' ἄνθρωπος, τὸ μάθημα τὸ πιὸ ὑψηλὸ μᾶς δίνει.

M. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Στὸ δραματικὸ διαγωνισμὸ ποῦ προκήρυξε ὁ κ. Ἀλ-
φρέδος Ρότσιλδ, με «ἐπαθλον κατατεθεν κτλ.» 5,000 δραχ-
μῆς «συνοιστᾶται ἡ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἀπομειωμένου
τοῦ *μαλλιαρισμοῦ*». Ὁ σοφὸς καὶ ἄτριχος κ. Ρότσιλδ
προμηθεύει ὅπλα καὶ μπαρούτια ὥστε εἶναι καταλληλότετος
νὰ μιλήσει καὶ γιὰ γλῶσσα καὶ νὰ κάνει τὴ σοφὴ αὐτὴ
διάκριση μεταξὺ νέας Ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ μαλλιαρι-
σμοῦ. Κεῖμα μοναχὰ ποῦ στὴ σοφὴ του προκήρυξη, ποῦ
μοιάζει περισσότερο προκήρυξη δημοκρασίας παρὰ δραμα-
τικῆ διαγωνισμοῦ, δὲ μᾶς ὀρίζει καὶ τὰ σύνορα τῆς μιανῆς
καὶ τῆς ἄλλης γλώσσας, μ' ἓνα «Ἀπαγορεύεται διὰ ροπά-
λου τὸ οὐρεῖν», γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰν τοῦ τὰ σεβαστοῦμε.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΖΟΥΓΡΑΦΙΕΣ

ΔΥΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΑ ΒΙΒΛΙΑ

I

N. ΠΟΡΙΩΤΗ.—**ΡΟΔΟΠΗ**.— *Τραγωδία*

Ὁ βασιλεὺς Δημοχάρης περνώντας με τὰ ζου-
στάτα του ἀπὸ τὴν πατρίδα τοῦ Αἴμου, καλέστηκε
ἀπ' αὐτὸν στὸν ξεκουσμένο του ἀνθόκηπο, νὰ τονὲ
φιλέψῃ με δλους τοὺς ἄρχοντες καὶ τοὺς κεντάρ-
χους. Ὁ λόγος τὸ ἔφερε, κι ἀπάνου στὸ συμπόσιο, ὁ
Αἴμος ἄρχισε τῆς ἀδερφῆς του τῆς Ροδόπης τὸ ἐγ-
κώμιο. Κ' εἶτανε τοῦτο ὄχι γιὰ τὰ κάλλη τῆς μόνο
μὰ καὶ γιὰ τὴν τιμὴ. Τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ τὴν
πλανέσῃ, μηδὲ φιλιὰ ἢ διαμάντια, μάγια, μαργα-
ριτάρια ἢ κάλλη ἀντρίκια, μηδὲ τοῦ Κροίσου ἐθη-
σαυρός. Ὁ Δημοχάρης καυχῆθηκε πῶς ἡ γυναῖκα
σέρνεται καὶ σκλαβώνεται: σὲ δ,τι λάμπει, καὶ στοί-
χημα ἔβαλε με ἔρκο, νὰ πλανέσῃ τὴ Ροδόπη τὴν
ἴδια νύχτα. Κι ἂ χάσῃ αὐτὲς, νὰ παίρνῃ ὁ Αἴμος
τὴ χρυσὴ κορώνα, τὸ βασιλεῖο του, ὅλα τὰγαθά του.
Κι ἂν κερδίσῃ, νὰ χάσῃ ὁ Αἴμος τὴ ζωή.

Ἡ Ροδόπη, ἀπὸ τρανὸ ριγχνὸ γένος, βασιλο-
πούλα περήφανη, στὸ ἀντίσμα τῆς ἑμορφιάς τῆς,
φλογίζεται ὅλη ἀπὸ τὴ λαχτάρα τῆς Δόξας. Κορώ-
να θέλει νὰ στολίσῃ τὸ κεφάλι: τῆς καὶ ταίρι ἐνὸς
βασιλεῖα νὰ γίνῃ. Νὰ προστάξῃ βασιλεία, ἀφέντρα
τρανὴ καὶ ξεκουστὴ νὰ σταθῇ. Καὶ γιὰ νὰ φτάσῃ
τὸνερό τῆς, ἔτοιμη καὶ στὸ αἶμα, ἂν εἶναι ἀ-
νάγκη, νὰ μὴ διστάσῃ. Με τὸ ἀτίμητο διαμάντι τῆς
παρθενιάς τῆς, ποῦ τὴ φυλάγει καὶ τὴν ἑμυλογοῖ,
θὰ σύρῃ, στὰ πόδια τῆς σκλάβους τῆς ἑμορφιάς τῆς,
τοὺς τρανοὺς ριγχνάδες. Μὰ ὁ νοῦς τῆς βλέπει: τοῦ
κόσμου τὰ πράματα με φρόνηση καὶ φροντίζει νὰ
βρίσκῃ τὸν κρυμμένο δόλο. Καὶ μπροστὰ στ' ἀκριβὰ
καὶ πολύτιμα στολίδια ποῦ τῆς στέλνει τὴν ὄρα
αὐτὴ ὁ βασιλεὺς Δημοχάρης, σὲ νὰ λυγίσῃ καὶ νὰ
σκλαβώνεται. Ὁ ἀποσταλμένος τῆς φανερώνει τὸν
ἔρωτα τοῦ βασιλεῖα, ποῦ τὴν ἀγάπησε ἀπὸ τὴ φήμη
τῆς. Τῆς ζητᾷ χάρι νὰ τονὲ δεχτῆ ἀπόψε, νὰ χα-
ρῆ τὴ γλύκα τοῦ φιλοῦ τῆς καὶ στεφάνῃ τὴν παίρ-
νει καὶ βασίλισσα τὴν κάνει.

Ἡ Ροδόπη ξαφνίζεται, γέρνει, δέχεται τὰ δῶρα
καὶ τάζει στὸ βασιλεῖα τὸ βραδινὸ ἀντάμωμα. Ὅμως
τὸ σαράκι τῆς ἀμφιβολίας τὴν τρώει. Τάχα ὁ βασι-
λεῖα ἀλήθεια κηρύχνη ἢ κρύβουν τὰ λόγια του δό-
λο; Μήπως θέλει μονάχα τὴν παρθενιά τῆς νὰ χα-
ρῆ καὶ νὰ τὴν πετάξῃ ὕστερα πομπεμένη; Στολλίζει

μέ τὰ πλούσια ρούχα της καὶ τὰ σταλμένα δῶρα τοῦ Δημοχάρη, τὴν ἐλόμορφη καὶ ἐλόλευκη στὴν ἔψη σκλάβη της Κρινῶ, κοπελλούδα λιγερὴ στὰ δεκαφτά της χρόνια, καὶ τὴ βάνει νὰ ὑποκριθῆ τὴν ἴδια αὐτὴ βασιλοπούλα Ροδόπη στὸ βραδινὸ ἀντάμωμα τοῦ βασιλιᾶ. Τῆς κρύβει τὸν ἀληθινὸ σκοπὸ καὶ παρουσιάζει στὴν ἀπραγὴ παιδούλα σὰν παιγνίδι τὴν τέτοια ὑποκρισία. Ὁ σκοπὸς της, νὰ ἐκδικηθῆ, γιατί στὸ μεταξὺ μαθαίνει τὸ στοίχημα μὲ προδοσία. Τὸ πρῶτ' θὰ πομπέψῃ αὐτὴ τὸ βασιλιᾶ, παλιὸ ἐχτρὸ τῆς γενιᾶς της, κηρύσσοντας πὼς μὲ μιὰ της σκλάβη τὸν ἔβαλε νὰ κοιμηθῆ, κ' ἔτσι ὁ ἀδερφός της Αἴμος κερδίζει τὴν κορώνα.

Σὰ χαράζει τὸ φεγγάρι, ὁ βασιλιᾶς Δημοχάρης ἔρχεται στὸ παλάτι, ἀνταμώνει τὴν Κρινῶ, παραστεκάμενη ἀπὸ τὴ Ροδόπη, ντυμένη μὲ ρούχα σκλάβας. Τὸν ὀδηγεῖ σὲ πλούσια εὐωχία καὶ ξεφάντωμα. Ὁ Δημοχάρης πλανεύεται μὲ τὰ κάλλη της ψεύτικης Ροδόπης καὶ σὰν ξημερώνει ξεχύνεται σὲ ὕμνους γιὰ τὴν ἀγκαλιὰ ποὺ ἀναπαύτηκε τὴ νύχτα. Καὶ γιὰ νὰ κερδίσῃ τὸ στοίχημα δὲ λείπει νὰ τῆς πάρῃ σημάδια καὶ τὴν πλεξούδα της νὰ κόψῃ. Ὁμοῦς λαγγυμένους ἀπὸ τὰ κάλλη της ἔρκεται πὼς ῥήγισα θὰ τὴν κάμῃ καὶ τὴν κορώνα θὰ τῆς φορέσῃ. Ἡ Ροδόπη ἀκούγοντας τέτοια λόγια, ἀνάβει ὀλη ἀπὸ τὴ γυναίκεια ζήλια. Καὶ σὰ φεύγει ὁ βασιλιᾶς, ἔχοντας τίς πιδ τρανές χάρες καὶ ὑπόσχεται, ἡ Ροδόπη βλέπει πὼς ἡ Κρινῶ δὲν εἶναι ἡ χτεσινὴ ταπεινὴ παιδούλα. Τὰ λόγια, τὰ χάδια, τὸ γνῶρισμα τοῦ κόσμου ποὺ πῆρε καὶ τοὺς ἔρκους ἀπὸ τὸ βασιλιᾶ, τὴν ζυπνήσανε, τὴν ταράξανε, τὴν κάμανε τὸν ἑαυτὸ της νὰ νοιώσῃ. Ἀντιμιλᾷ μὲ θάρρος στὴ βασιλοπούλα. Θέλει νὰ μπῆ στὸ παλάτι, νὰ στολιστῆ γιὰ τὴν τελετὴ τῶν γάμων. Ἡ Ροδόπη βλέποντας τὸνερό της νὰ τῆς φεύγῃ ἀπὸ τὰ χέρια ἔτσι ἀναπάντεχα καὶ σκληρὰ, μεθ' ἀπὸ κακία, ὄρμα πρὸς τὴν Κρινῶ καὶ τὴ σκοτώνει μὲ τὴν ἀστραφτερὴν περόνη, ποὺ πέφτει ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ ἀπὸ τὰ ξελυμένα, στὸν τρόμο καὶ στὸ τράνταγμα, μαλλιὰ της. Σέρνει τὸ πτώμα τῆς Κρινῶς στὴν καντινὴ στέρνα τοῦ κήπου καὶ τὸ πετᾷ μέσα στὸ νερό.

Ὅταν ἔρχεται ὁ βασιλιᾶς Δημοχάρης, φέρνοντας μαζί καὶ τὸν Αἴμο, ξεδιαλύνεται ἡ ἀλήθεια. Ἡ πλεξούδα τῆς Ροδόπης ἀγγιχτὴ καὶ ὁ Δημοχάρης ὁμολογεῖ τὴν πλάνη του. Σὰ βλέπει τὴ βασιλοπούλα τώρα, ἀναγνωρίζει πὼς ἄλλη ἀγκαλιὰ τὸν εἶχε τὴ νύχτα δεχτῆ. Τὸ στοίχημα χαμένο. Ἡ κορώνα καὶ τὸ βασιλεῖο κερδισμένο ἀπὸ τὸν Αἴμο. Ἡ Ροδόπη ταξιδεύει σὲ πέλαγα χαρᾶς. Ὅμως ὁ Δημοχάρης σύμφωνα μὲ τὸν ἔρκο του, ζητᾷ νὰ πάρῃ γυναίκα τὴν παιδούλα ποὺ τοῦ χάρισε τέτοιον ἔρωτα

καὶ νὰ φύγῃ μακριὰ νὰ ζήσῃ στὶς ἐρημιές. Μὰ ἡ παιδούλα δὲ βρίσκεται. Ξάφνω ἀπὸ τὴν ὁμολογία τοῦ προδότη Λαέρτη, γίνεται φανερό πὼς ἄκυρο τὸ στοίχημα, γιατί ἡ Ροδόπη ἔμαθε τὸ σκοπὸ τοῦ βασιλιᾶ μὲ προδοσία καὶ φυλάχτηκε ἀπὸ τὴν πλάνη. Τὰ πράματα ἀλλάζουν. Ὁ Δημοχάρης, μὲ τὴ γνώμη τῶν ἀρχόντων, μένει γιὰ πάντα βασιλιᾶς. Μὰ ἡ Ροδόπη μὲ ἄγριο σαρκασμὸ, δείχνει στὸ βασιλιᾶ τὴ στέρνα τοῦ κήπου καὶ τοῦ λέει: νὰ βρῆ κεῖ μέσα, νὰ χαρῆ τὴν ἀγάπη του. Ὁ Αἴμος καταριέται τὴν ἀδερφή του, γιατί βαθιὰ στὴν καρδιά του ἔτρεφε λατρεία γιὰ τὴν ἀμοιρὴ Κρινῶ.

Τὴ στιγμὴ αὐτὴ ἔρχεται μήνημα ἀπὸ τὰ σύνορα, πὼς φάνηκε ὁ ἐχτρός καὶ ὁ πόλεμος ξεσπᾷ. Ὁ βασιλιᾶς χαρίζοντας τὴ ζωὴ στὸν Αἴμο ετοίμαζεται νὰ τρεξῇ στὴ μάχη. Μὰ πρῶτα προστάζει νὰ θάψουνε βασιλικά, καθὼς ἀξίζει, σὲ ταίρι βασιλιᾶ, τὴ λιγδύκη ἀγαπημένη του.

Κ' ἡ Ροδόπη ξεσπᾷ σὲ ἄρηνο.

Ἡ τραγωδία πλεγμένη σύμφωνα μὲ τὸ μῦθο ποὺ μᾶς δίνει γνωστὸ δημοτικὸ τραγούδι, γιὰ τὸ βαρὺ στοίχημα τοῦ ἀδερφοῦ, ποὺ βάνει τὴ ζωὴ, πιστεύοντας σταθερὰ στὴ γνώση καὶ στὴν τιμὴ τῆς ἀδερφῆς του, καὶ τοῦ βασιλιᾶ ποὺ βάνει ξαντῆμα τὸ βίός του, ἀν τὴ γελάσῃ. Ξετυλιμένο τὸ δράμα σὲ ἀπροσδιόριστὴ ἐποχὴ «τὴν ἐποχὴ ποὺ ἄρχισε ὁ ἀνθρώπος» ὅπως σημειώνει ὁ ποιητῆς, «νὰ κλονίξῃ τὸ θρόνο τῶν Ὀλυμπίων καὶ νὰ θεοποιῆ τὸν ἑαυτὸ του», ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ κλασσικοῦ καιροῦ, μεταφερμένο ἐκεῖ γιὰ νὰ πάρῃ κάποιον ἀέρα ἀπὸ τὴν ἀρχαία τραγωδία καὶ στὴν ψυχὴ καὶ στὸ εἶδος τῆς διατύπωσης. Ὅχι βέβαια, πὼς ὁ ποιητῆς τῆς «Ροδόπης» ἔγραψε ἀπάνου στὴ φόρμα τῶν ἀρχαίων τραγικῶν, — τοῦτο θὰ εἶτανε γιὰ τὴν Τέχνη σωστὸς ἀναχρονισμὸς — μὰ πὼς μέσα στὸ ἔργο του φύλαξε πιστὰ τὰ πλά κ' αἰώνια διδάγματα ποὺ χαρίσαν ἐκεῖνοι γιὰ τὴ σύνθεση καὶ τὴν ἀνάλυση τέτοιου εἶδους δημιουργημάτων τέχνης. Ἀκολουθώντας ἔτσι τὸ παράδειγμα τοῦ Γκαίτε καὶ τόσοιων ἄλλων κατοπινῶν, ἔδειξε πὼς κατέχει βαθειὰ τὴ γνώση τῆς συμμετρικῆς γιὰ τὸ χτίσιμο καὶ τὸ καλλύπισμα, καὶ μάλιστα γιὰ τὴ νεώτερη δική μας δραματικὴ ποίηση, ἡ ἐργασία του θὰ μείνῃ παράδειγμα ἐπιμέλειας, φροντίδας καὶ πλαστικῆς ὁμορφιάς ἀπὸ τὰ σπανιώτερα.

Τὰ τέσσαρα μέρη τῆς τραγωδίας, ἐπεισόδια ἑπὶ τὰ ὀνομάζει, ζυγιασμένα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἴσα μὲ τὸ τέλος τους, εἶναι βολεμένα στὴ σκηνή, μὲ ὅλη

τή γνώση που χρειάζεται, για να μη μένη έ θεατής, εκεί που δεν πρέπει, κοιμένος, στο ξετύλιγμα του μύθου, πράμα που οι περισσότεροι θεατρογράφοι μας, πατέ δεν προσέχουν. Σκηνικά πυροτεχνήματα, χοντρά λόγια, πρόστυχες μπογιές και βαθιοί χρωματισμοί λείπουν έλλως διόλου. Όλα αεροσέρωνονται και πορεύονται και πάνε σά βαλμένα από την τραγική Μοίρα. Με τη γαλήνη της στέρεης περπατησιάς και την τάξη του καλοδοίλευτου ρολογιού.

Γραμμένο το κείμενο στον έντεκασύλλαβο στίχο, ρυθμό που λάμπρυνε έ θεός Ντάντες κι έ δικός μας Σολωμός και που θερμά τους επικαλιέται, έ ποιητής, στο ανάκρουσμα της τραγωδίας του. Κι άληθινά, έδηγοι του σταθήκανε στο στίχο τ έ δεμένο, λιτό, σκληρό, σάν κρίκο από διαμάντι, και κατάφερε από τούτη τή μεριά, κατόρθωμα σωστό, να δείξει σέ τόσο μεγάλο άπλωμα (στίχοι 2305) πόσο ή γλώσσα μας ή δημοτική, ή κανονική, είναι πλούσια και λιγερή κι άνθισμένη και πλήρια να ζουγραφίσω απ' έλες τίς μεριές τόσα πράματα κ' αισθήματα, και σκέψεις να έκφραση και να δέση νοήματα με τόση μαστοριά. Γιατί έσοι νιώθουν, μπορούνε να στοχαστούνε, πόσο δύσκολο στέκεται να σμιλευτή έ έντεκασύλλαβος, με έλη την άπαιτηση της τεχνικής του, άπάνου στον πλατή διάλογο μιές τραγωδίας, που μέσα στα στοιχεία της κλίνει και τή ρητορική κομψότητα της φράσης, κάπως άντίθετη στο τέτοιον είδος του στίχου που διάλεξε έ ποιητής να μάς μελωδήση την τραγωδία.

Οι χαρακτήρες διαγράφονται — έξω από λίγα μέρη — με την κανονικάδα και τ έ μέτρο που άπαιτεί του μύθου τ έ πλέξιμο. Δεν πρέπει να λησμονήσουμε, πώς σ' έργα τέτοιας λογής, καθώς ή τραγωδία, δεν μπορεί ν' άπαιτήση κανείς τή φυσικότητα και την άλήθεια του πραγματικού κόσμου, στοιχεία που είναι άπαραίτητα, βέβαια, για τ έ σύγχρονο κοινωνικό δράμα. Γιατί τ έ πράματα στέκονται πιο μακριά μας, κουνιούνται έσοι, και κάτω απ' αυτούς ψυχές θέλουμε να ίδουμε και πάθη ανθρώπινα σέ σύγκρουση, μα έλ' αυτά έρχονται φερμένα σάν από κάτι άνώτερο, σάν πεπρωμένο, σά Μοίρα που ύποτάζει τους θνητούς. Ένω στο κοινωνικό δράμα τ έ σπάραγμα των ψυχών και ή σύγκρουση των παθών, έρχονται τρικυμισμένα από τίς συνθήκες του κόσμου γύρω, από την πίστη και τή θέληση και τ έ δεσμά της κοινωνίας.

Θά μπορούσε να παρατηρήση κανείς, πώς απ' έλους, έ χαρακτήρας της Ροδόπης, στέκεται συμμετρικά και πλήρια ζουγραφισμένος. Γιατί αυτή δείχνεται ψυχολογημένη απ' αρχή έσα με τή στερνή της

φράση, και δικαιολογημένη για έλη τή δράση της. Ένω τ έ πρόσωπο του βασιλιά Δημοχάρη, μαζί κ του Αίμου, τ έ δυό που άνοίγουνε την τραγωδία και με τόν τρόπο ακόμα που την άνοίγουνε, μάς άφήνουν κάποιες άοριστίες και κάποιες άπορίες, που βέβαια ένα μάτι έχι άπαιτητικό, μπορεί αξιόλογα νι τίς παραστρατίτη για να προχωρήση. Θά μπορούσαν ακόμα να είναι πιο δεμένα, σάν τους αξιόθάμαστους στίχους δεμένα, και τ έ πρόσωπα της Μαντώ, που ή λαχτάρα της έσο κι αν φαίνεται προσαρμοσμένη, πάντα στο από τή σκηνή παζιμο, θάφήση άθερμο τ έ θεατή, — και του Λαέρτη που κάπως σκληρά δείχνεται έ εσώψυχος τρόπος και καημός που τόν κεντρώνει.

Ό κ. Ποριώτης μελαταύτα, μάς έδωσε με τή «Ροδόπη» ένα δείγμα αξιόλογο της μόρεσής του. Η φιλολογία μας στολίζεται μ' έργο πλούσια τεχνουργημένο. Τ έ κοινό μας, φυσικά, δεν είναι προετοιμασμένο να δώση τ έ βαθμό της αξίας. Όμως τι μάθημα θά είταν, αν τ έ λεγόμενο Έθνικό Θέατρο, μπορούσε να θερμάνη, να ζωντανέψη τέτοια έργα, έσο σπάνια κι άραιά κι αν είναι. Θά μπορούσε να τραχιστή ένα λεπτό γούστο, να χαραχτή άγνό κι άνόθευτο φρόνημα, να επαινέθη ή πρωτοτυπία του συγγραφέα, που μάς έφερε στην τραγωδία, με τ έ χαρακτήρα της Ροδόπης, ένα πρόσωπο, μιά ήρωίνα, που δεν έχει τ έ συμπαθητικά γνωρίσματα της γυναίκας, μα κάτι άλλο άντίθετο, πολύ ανθρώπινο και πλατύτερο, διδαχτικό πάντα, που κινεί τόν έλεο, μα που μαζί κινεί και κάτι από τή σκέψη. Και στο τέλος θά μπορούσε τ έ κοινό μας να ίδη, και μιά φέρμα, ένα πρότυπο, ένα γνώριμο καλούπι τραγωδίας, από τ έ μεταχειρισμένα πάντα, μα που κι αυτό δεν είναι λίγο, για τή δική μας έποχή της άκαταστασίας, και που διόλου μάλιστα δεν έμποδίζει την πρωτοτυπία να ύψωθη, «γιατί φτάνει, έ ποιητής, μέσα στο καλούπι τ έ γνωρισμάτο, να κλείση κάτι από τ έ γνωρίσματα της ψυχής του», λέει έ Παλαμάς.

II

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ: ΑΠΟΓΟΝΟΙ

Ό Λάμπρος Άγραφιώτης κι έ Γιάννης Καλής, φίλοι μπιστεμένοι κι άδερφικοί, μαζί με τόν Κώστα Παλιμίδη και τ έ Μιχάλη τ έ Σέρα, κινήμένοι από τάνθρωπιστικά έδαχνικά του καιρού μας και θέλοντας να δουλέψουνε πραχτικά για τ έ ξεσκλάβωμα του έργατη, βάλανε τ έ κεφάλαια, ποιός λίγο ποιός πολύ, κ' ίδρύσανε μιά φάμπρικα στην Άθήνα, που είχε σκοπό σιγά σιγά ν' άδερφώση την έργασία με

τὸ κεφάλαιο, νὰ κάμῃ τοὺς ἐργάτες μὲ τὸν καιρὸ μέτοχους καὶ συνιδιοχτῆτες στὴν ἐπιχείρηση.

Ὁ Λάμπρος, χαρακτήρας διαμαντένιος, ἀλύγιστος, ἀποφασισμένος νὰ θυσιάσεται γιὰ τὴν πίστη του καὶ τὰ ἰδανικά του, εἶδε μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ, πὼς ὁ κόσμος δὲν εἶτανε σὰν καὶ θαύτονε· Βλέπανε οἱ μέτοχοι πὼς ἡ δουλειὰ πῆγαινε μπροστά, μὰ τὰ κεφάλαιά τους δὲν τοὺς δύναντο παρά ἕνα μικρὸ τόκο καὶ θελήσανε νὰ τάποσύρουνε. Ὁ λόγος γιὰ τὸν Κώστα τὸν Παλμῖδη καὶ τὸ Μιχάλη τὸ Σέρα. Ὁ Λάμπρος ἔχοντας ἀπεριόριστη πίστη στὴν τίμια δουλειὰ του καὶ στὸν ἴσιο χαρακτήρα τοῦ φίλου του Καλῆ, δὲν πολυλογάριζε τὰ τέτοια. Νόμιζε πὼς οἱ δύο τους, ὁ Καλῆς κι αὐτός, φτάνανε μὲ τὴ θέληση, νὰ βασιτῆζονε τὴ δουλειὰ, ἀφοῦ μάλιστα τὰ πῦρ σπουδαία κεφάλαια καὶ τὸ ἴδιο τὸ κατ'ἀστυχία τῆς φάμπρικας, τὰ χρωστούσανε στὸν Καλῆ, ποὺ τὰ εἶχε κληρονομὰ ἀπὸ τὸν πλοῦσιον γεροθεῖό του τὸν Πέλλα.

Κι ὁμως μιὰ γυναίκα, ἡ Χάρη, ὁμορφὴ ὅσο παίρνει, γητεῖτρα, ποὺ τραβοῦσε τὸ Λάμπρο μὲ τὴν ἀπλή κουρέντα τῆς, τὴν πλέρια χάρη τῆς καὶ τὴν ἀνοιχτὴ καρδιά τῆς, ἤρθε νὰ τοῦ φαρμακώσῃ τὸ δρόμο τῆς ζωῆς καὶ τῆς δουλειᾶς του. Εἶτανε συνηθισμένη μ' ὅλα αὐτά, στὰ κοκετίστικα σκέρτσα μὲ ἔσους τὴ ζυγῶνανε, ἔχοντας γιὰ βοηθὸ τὴ συζυγικὴ βλακεία τοῦ Ἀντρέα, ἐνὸς τύπου ποὺ ζοῦσε, λέει, καὶ δικαιολογοῦσε τὴν ὑπαρξή του, γιὰ νὰ λατρεύῃ τὴν ὁμορφιά τῆς γυναίκας του, γυρευόντας οἱ ἄλλοι γύρω του νὰ τονὲ θαμάζονε γιὰ τὰ πόχτημά του. Μὲ τὰ νάξια τῆς αὐτῆς, τοῦ τράβηξε τὸν ἀγαθὸ καὶ πιστεμένο του φίλο Καλῆ, τόσο πολὺ ὥστε νὰ τὸν κάμῃ νὰ παραιτηθῆ καὶ φάμπρικα καὶ ἰδανικά του καὶ νὰ τονὲ φέρῃ στὴν ἀδιαφορία ἐκείνη γιὰ τὸ ἔργο τους ποὺ ἰσοζυγίαζε μ' ἐγκατάλειψη. Ὅσο ἡ Χάρη, τόσο μαζὶ κι ὁ Καλῆς εἶτανε τὰ εἰδῶλα τοῦ Λάμπρου, οἱ θεοὶ του, ποὺ τοῦ ὁμορφαίνανε τὴ ζωὴ, τὸν ἐγκαρδιώνανε σὲ δράση καὶ τοῦ δροσίζανε τὴν ψυχὴ ἀπὸ τίς καθημερινὲς σκοτοῦρες. Ἡ μιὰ, μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν τρυφερότητα ποὺ τοῦ εἶδειχνε ὁ ἄλλος, μὲ τὴν περίσσια φιλία ποὺ τοῦ χάριζε.

Ἔτσι σὰν εἶδε τοὺς δύο νὰ ἐνωθοῦνε καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν ἔρμω, σὰν εἶδε τὴ δουλειὰ του νὰ κιντωνεῖν ἀπὸ τὸ τράβηγμα τῶν κεφαλαίων, μ' αἰτίες γιομάτες προσωπικὰ πάθη καὶ μικροπονηριές, δὲ λύγισε, δὲ νικήθηκε, μὰ κοίταξε μπροστὰ τὸ δρόμο του, ἂν κι ἀληθινὰ ἐννοιωθε πὼς δὲ θὰ μπορούσε μονάχος του νὰ φέρῃ τὸ βαρὺ φορτίο.

Ἐμπόδιο στὸ δρόμο του στάθηκε, κοντὰ στοὺς ἄλλους, καὶ ἡ «Ἐργατικὴ Λέσχη», ποὺ ἰδρύσανε μερικοὶ μερικοὶ, θέλοντας νὰ φανοῦνε στὴν κοινωνία

πὼς ἀσπάζονται τάχα τίς νέες ιδέες, μὰ μὲ σκοποῦς ταπεινοῦς, γιὰ ν' ἀκουστοῦνε, νὰ ρεκλαμαριστοῦνε καὶ νὰ κατωρθώσουν ἔτσι ν' ἀνεθοῦνε τὰ σκαλιὰ τῆς κοινωνικῆς ἐπιτυχίας. Ἡ Λέσχη αὐτὴ μάλιστα, ἂν καὶ εἶχε τὸ κάτου κάτου τῆς γραφῆς τὸν ἴδιον σκοπὸ μὲ τὸ ἔργο τοῦ Λάμπρου, δὲν ἤρθε νὰ τονὲ βοηθήσῃ, νὰ τονὲ στηρίξῃ. Ἀντίθετα, θέλησε νὰ τοῦ ξεσηκώσῃ τοὺς ἐργάτες τῆς φάμπρικας, λέγοντάς τους πὼς ὁ Λάμπρος κ' οἱ ἄλλοι κεφαλαιοῦχοι τοὺς ἐκμεταλλεύονται καὶ τοὺς γελοῦνε, καὶ πὼς σὰ θὰ ἰδρῶσῃ ἡ Λέσχη τὴ δική τῆς φάμπρικα, τότε θὰ ἰδοῦνε κ' οἱ ἐργάτες Θεοῦ πρόσωπο.

Μιὰ μέρα παραφύλαξε ὁ Λάμπρος κ' εἶδε μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, τὸν Καλῆ καὶ τὴ Χάρη, σὲ μοναχικὸ περίπατο. Θυμήθηκε πὼς δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς, ποὺ κι αὐτὸς εἶτανε στὴ θέση τοῦ Καλῆ. Θυμὸς κι ἀηδία μαζὶ τονὲ κυρίεψε. Ἐφυγε βιαστικῶς. Πῆγε τὸ ἴδιο βράδι στὸ σπίτι τοῦ Καλῆ γιὰ νὰ τὸν ἀνταμώσῃ, ποὺ ὅλο τοῦ ξέφευγε μὲ διάφορες αἰτίες. Τοῦ μίλησε γιὰ τὴ δουλειὰ τους καὶ τὴν ἀδιαφορία ποὺ εἶδειχνε. Τὸν εἶδε κλονισμένο, ἔτοιμο νὰ τὰ παραιτηθῇ ὅλα ἔριστικά. Ἀπὸ κεὶ πῆγε στὸ σπίτι τῆς Χάρης. Τὴν πέτυχε σὲ μοναχικὴ στιγμὴ καὶ τῆς μίλησε ὀξω ἀπὸ τὰ δόντια. Σπαραγμένος ἔμνησκε γιὰ τὴν ψευτιά τῆς, λυπημένος γιὰ τὸ φίλο ποὺ τοῦ τονὲ γκρέμισε ἀπὸ τὸ θρόνο ποὺ τοῦ εἶχε στήσσει στὴν ψυχὴ του.

Εἶτανε ὁ καιρὸς ποὺ φουρτούνιαζαν τὰ ἔθνικα πράματα. Τὴ μέρα ποὺ κηρύχτηκε ἡ ἐπιστρατέψη, ὁ Καλῆς, σὰ συλλογισμένος γιὰ τὸ φέρεμά του, μὴν ἔχοντας ὁμως τὴ δύναμη νὰ τὸ ἀλλάξῃ, πῆγε στὴ φάμπρικα γιὰ νὰ κανονίσῃ μὲ τὸ Λάμπρο τὰ πράματα προσωρινά. Δὲν τραβιότανε ὅλως διόλου ἀκόμα. Θὰ τῶκανε ἴσως ἀργότερα, ἅμα θὰ περνοῦσε ὁ πόλεμος, ποὺ ἄρχισε κιόλας ἀπὸ παντοῦ νὰ φαίνεται ἀναπόφευγος. Ὁ Λάμπρος δέχτηκε μ' ἐνθουσιασμὸ τὸ ξέσπασμα τῆς Ἐθνικῆς ψυχῆς. Οἱ δοκιμασίες τοῦ πολέμου θὰ εἶτανε, κατὰ τὴν ιδέα του, τὸ βάπτισμα τοῦ ξαναγεννημοῦ τῆς φυλῆς. Σὰ φεύγανε οἱ ἐργάτες του νὰ ντυθοῦνε στρατιῶτες, τοὺς μίλησε γκαρδιακά, τοὺς ἀνοιξε τὴν ψυχὴ του. Αὐτὸς πῶς ἕνα εἶχε χρέος, νὰ δουλέψῃ γι' αὐτούς, ν' ἀφιέρωσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ τὸ ἔργο του τὸ μεγάλο, ὅπως τοῦ ἀφιέρωσε τὴν ψυχὴ του, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸν πόλεμο ποὺ τοῦ κάνανε ἄλλοι, γιὰ τὰ φαρμάκια ποὺ τὸν ποτίζανε. Τοὺς ὑποσχέθηκε πὼς ὅσοι μείνουν θὰ δουλεύουν γι' αὐτοὺς ποὺ πᾶνε νὰ πολεμήσουν, καὶ πὼς ὅσοι δὲ γυρίσουν πίσω, δὲ θὰ χάσουν τὸ μερτικὸ τους ἀπὸ τὴ φάμπρικα. Καὶ οἱ ἐργάτες μὲ τέτοια λόγια συντροφεμένοι, φεύγανε γιὰ τὸν ἅγιον σκοπὸ τους, κ' ἔμνησκε ὁ Λάμπρος φύλακας ἄγιος

και πιστός, έτοιμος να εξακολουθήσει τη δουλειά, έξω από εφήμερα πάθη κ' αίσθήματα, γενναίος κι αυτός πολεμιστής, μέσα στην άγριαν άμάχη που η κοινωνία πάντα κηρύχνει σε όσους τραβούνε δρόμο καινούργιο και φωτισμένο....

Οι «'Απόγονοι» κρατούνε τη σειρά τους από τους «Ζωντανούς και Πεθαμένους», το δράμα που τυπώθηκε στα 1905. Το Λάμπρο, τη Χάρη και τα περισσότερα από άλλα πρόσωπα της ιστορίας τούτης, τα ξέρουμε από κει. Όμως πόσο αληθινότερα τώρα τα γνωρίσματα και τα ψυχολογικά τους! Βέβαια το πρώτο χρώμα τους πάντα μένει, μα ο καιρός σά να του έξευγένισε και το γλύκανε και το λέπτυνε τον παλιό τόνο. Μας παρουσιάζει στη δήγηση τούτη, ο συγγραφέας, πρόσωπα κινημένα από ζωή κι αλήθεια ουσιαστικότερη, να πούμε, από τη ζωή που έμφύχωνε τα πρόσωπα του σκηنيού του εκείνου έργου. Βλέπουμε τώρα τα πράματα ζυγιασμένα, ισόρροπημένα, βολεμένα με τάξη και μέθοδο, βλέπουμε τα γεγονότα ξετυλιμένα με την ήσυχη δύναμη του τεχνίτη, που έχει πίστη στον έαυτό του, που έχει κλείσει τη συνθετική του στα σύνορα που μπορεί και θέλει, κ' έρχεται σε όλα έτοιμασμένους να πορευτή το δρόμο τόν άξιο.

Ο χαρακτήρας του Λάμπρου ξεκαθαρίζεται έλάκκιρος. Ο πατριώτης των «Ζωντανών και Πεθαμένων» ο ήρεμος, ο διαμαντένιος, ο άψευδάδιαστος, μι άγονος κι άχρηστος άνθρωπος, φανερώνεται τώρα δουλευτής και ξαναγεννητής, δημιουργός άλύγιστος και σταθερός στο έργο το μεγάλο, που καταπιάστηκε, κινημένος να δώσει σάρκα και ψυχή στα ιδανικά του, που είναι ιδανικά παρμένα από τη συγκαιρινή μας γύρω ζωή, από την ανάγκη την άδάμακτη, από τόν κόσμο που υπάρχει ελόθερμος κι ελόβολος και τραβά την προσοχή σαν κάτι πολύ πιεσπουδαίο κι αληθινότερο από τις λογής κούφιας θεωρίες και προσπάθειες της καλής λεγόμενης τάξης, για δημιουργία εφήμερων κύκλων πατριωτισμού κ' έπιτηδεισύνης. Η ψυχολογία του Λάμπρου, που δίνει το μέτρο της άλλης ιστορίας, είναι άμίμητα ζυγριασμένη κι αναλυμένη. Αυτός, ο βέρος ρωμικός, από σά που ανάστησε την Ελλάδα του 21, καταντά ύστερα από τόσους γύρους και δρόμους στο συμπέρασμα, πώς οι σημερνοί Ρωμιοί είμαστε ίδιοι κι άπαράλλαχτοι οι παπούδες μας, που από τη μιá μεριά πολεμούσανε να διώξουνε τόν Τοῦρκο κι από την άλλη τραγόντουσαν αναμεταξύ τους σά λυσάρικα σκυλιά. Και να οι «'Απόγονοι» των προγόνων! Και να μιάν αλήθεια και μιá παρατήρηση που χαρακτηρίζει ολάκαιρηνη έποχή.

Η Χάρη, στη δήγηση τούτη, μάς φανερώνεται σαν ξεδιαλυμένο αίνιγμα που είχε μείνει από τόν καιρό των «Ζωντανών και Πεθαμένων». Είναι η γυναίκα, η αιώνια, που κι ακόμα σά θέλη να ύψωθεί πάνω από τις ταπεινότητες του κόσμου, από τις εναντιότητες της ζωής, με το ξεχωριστό ψυχόρμητο που έτυχε να χαρακτηρίζη τη διαλεκτή φύση της, πάντα στο βάθος άνεμοφέρνεται και λυγίζεται και σπá από κάτι επιπόλαιο και πρόσκαιρο, που κι αυτή καλά καλά δέν μπορεί να το διακρίνη. Κάτι που συνταιριάζει τη φιλαρέσκεια την άχόρταστη με την ήδονή της πεταλούδας να τραγá το μέλι σε όλα τάνθη που το βρίσκει. Κ' είναι αυτό μιá συνήθεια, μιá κλίση, μιá μανία της γυναίκας, που έρχεται σαν αντίθεση με την αποκλειστικότητα που θέλει ε άντρας να δώσει σε τέτοιας λογής αίσθήματα, και που τις περισσότερες βέβαια φορές, περνá σά σύγνεφο για να σόσει στο μούχρωμα, μα που κάποτε ταράζει και φουρτουινάζει και φέρνει αλλάσματα και καταστροφές μέσα στη ζωή.

Τα φερόματα της Χάρης στο Λάμπρο, ζυγριαφίζονται ήρεμα στην άπανωσιá τους, μα δυνατά στο βάθος τους, άπαράλλαχτα έπως οι σημερνές συνθήκες της κοινωνίας τα κερνούνε στους αισταντικούς ανθρώπους. Και ίσως θάλεγε κανείς πώς το κέντρο της δράσης του έργου του κ. Ταγκόπουλου, βρίσκειται μέσα στις σκηνές αυτές, που δείχνουνε και ψυχολογούνε και ξεψαχνίζουνε όχι μόνο άτομικές δραματικές περιπέτειες, μα σύψυχη μιá κοινωνία, σαν τη σημερνή, ένα οικοδόμημα που στηρίζεται στον άμμο, μα που δέν μπορεί να πέση á δέν έρθη το φουσκωμένο, το δυνατό και γιγαντένιο κύμα να το συντρίψη. Και πόσο το τέτοιο σύντριμα θά είναι ευεργετικό, το νοιώθουμε πιε πολύ άμα προσέξουμε στα καθέκαστα της περιήφημης «Έργατικής Λέσχης», που μάς παρουσιάζει ο συγγραφέας με τόση δύναμη στην περιγραφικότητα, ζωντανία στις εικόνες και ψυικότητα στις σκηνές. Έρχεται σαν αποκάλυψη για τους ρωμαίικους σύλλογους, που καταντήσανε πλήθος τα τελευταία χρόνια, μην έχοντας άλλο σκοπό παρά χάσιμο καιρού και δημιουργία πονηρης φασαρίας, για δείξιμο και άκουσμα ώρισμένων έπιτηδειων, εμπόδιο και χαντάκιωμα κάθε ωφέλιμης ιδέας στην πραγματοποίησή της.

Μπορεί να παρατηρηθή πώς οι «'Απόγονοι» με όλες τις ζωντανές, γενικές και καινούργιες ιδέες που τους έμψυχώνουνε, πλέκουνε σύγκαιρα τις σκηνές τους στον ένα και τόν ίδιον τόπο, γύρω από την 'Ακρόπολη. Ο βράχος της 'Αθήνας που όρθώνεται σά σύμβολο της προγονικής δόξας, από τόν κλασσικό καιρό ίσα με τόν καιρό του 21, τραβά τους ά-

πρόγονους και σήμερα ακόμα σαν ύνειροπλέκουμε σαν έρωτεύονται και θέλουμε την απομόνωση της λατρείας ν' απολάβουμε, σά δουλεύουμε για νά δημιουργήσουμε κάτι πρακτικό κι ωφέλιμο στη ζωή τους. Είναι ή κλισιή που δένει τις εποχές, είναι ή κληρονομιά των παλιών που βράζει μέσα στο δικό μας αίμα, είναι οι άρετές και τα ψεγάδια που ένώνουν τους προηγουμένους με τους σημερινούς. Μάς τὸ δείχνει αυτό, μάς τὸ τονίζει κάτω από τις γραμμές του ὁ συγγραφέας, κ' είναι σά νά καταστρώνῃ πρόβλημα για μελέτη και για ψάξιμο.

Τὸ ἔργο τοῦτο τοῦ κ. Ταγκέπουλου, ἔσο κι ἂν φανερώνη τοὺς χαρακτήρες σὰν ἀλύγιστους και μονοκόματους μέσα στη ζωή, ὅπως τὸ θέλει και τὸ συνιθίζει πάντα ὁ συγγραφέας, ἔχει ὁμως τὸν ἀέρα και τὴ δροσιά μιάς ἀγῆς που χαράζει στη νέα μας τέχνη. Νά πλησιάσουμε, νά κοιτάξουμε, νά ἐρευνησουμε τὴν κοινωνία που ζοῦμε μέσα της και γυρίζουμε. Ποιά ψεύτικα και μαύρα ἰδανικά τὴ χαρακτηρίζουν και τὴ σπρώχνουν στη ζωή, με ποιόν τρόπο ὑποδέχεται τὴν ἀναπόφευγη ξένη ἐπίδραση, ἂν και πὼς δουλεύει κάθε τάξη για ν' ἀληθέψῃ τὸν προορισμό της και τις πίστες της. Ὅχι βέβαια, πὼς πρέπει νά σταθῇ ἀποκλειστικὸς σκοπὸς της σύγχρονης λογοτεχνίας ἢ τέτοια μελέτη, με εἶναι ἀπαραίτητο νά ἐτοιμαστῇ κι ὁ κατάλληλος δρόμος, γιατί ἄλλο τὰ κοινωνικά ζητήματα εἶναι ζωῆς και θανάτου και ἢ φιλολογία που ζογγραφίζει τὸ σήμερα, δὲν μπορεί παρά νά τὰγκαλιάζῃ, ἀπὸ με ἔλη τὴν ἀξία που τοὺς πρέπει.

Οἱ «Ἀπόγονοι» δουλεύουνε ἀπ' αὐτὴ τὴ μεριά και στέκονται σὰν πρόδρομοι, συμπληρώνοντας ἔτσι τὸ γενικὸ ἔργο τοῦ συγγραφέα τους. Ἡ ἀντιγραφή, στὰ πρόσωπα και στὰ πράγματα, στις ψυχές και στὰ γεγονότα, εἶναι τέτοια, που ἠαρρεῖ κανεὶς πὼς ἔλα ὅσα ἱστορεῖ ὁ συγγραφέας τῆς ἔχῃ και τὰ ἀιστάνηκε ὁ ἴδιος. Κάτω ἀπὸ το κοντίλι του ζοῦνε και σαλεύουνε πρόσωπα τῆς καθημερινῆς μας γνωριμίας και ἔσως ἢ προσωπικὴ ζωή τοῦ συγγραφέα νά μὴν εἶναι: ξένη στὴν ἐμπνευση και στὴν ἀφορμὴ τῶν «Ἀπόγονων». Ἀράμα πλέκεται: γύρω ἀπὸ τὴ σημαία μιάς ἰδέας, δρόμα, που τῆς ἀντοθεσίας ἢ γαλήνης δὲν εἶναι τὸ μικρότερο ἀπὸ τὰ γνωρίσματά του.

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΙΣ

Καταλάθος στὴν ἐπιχειρηματιὰ του περασμένου φύλλου μπῆκε ἸΒ' χρονιά, ἐνῶ ἢ Δωδέκατη χρονιά τοῦ «Νουμά» ἀρχινάει με τὸ σημερινὸ φύλλο. Και τὸ θυμίζουμε στοὺς συντρομητάδες μας.

ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΤΑΡΤΑΡΙΝΙΣΜΟΣ

Στὸ «Ἐργογροῦλ» τῆς Προύσσας (ἀριθ. 198, 14) 27 τοῦ Νοέβρη 1913) δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθο ἄρθρο με τίτλο «Τὸ αἶριο . . .», που κάποιος φίλος μᾶς τῶστειλε μεταφρασμένο, και που τὸ δημοσιεύουμε και μεῖς, γιατί ὅσο κι ἂ δείχνει τὸν Τούρκικο φανατισμό, ἀδερφομένονε με ἀγαλινωτὸ ταρταρινισμό, στολίζεται που και που και με τὸ χαρακτηριστικὸ λυρισμό, τὸν Ἀνατολίτικο, που ὁμορφαίνει ἀκόμα και τὴν πὸς θηριώδικη λύσσα. Τὸ ἄρθρο μεταφράστηκε πιστά. Ποῦ και που ἀναγκαστήκαμε νά οβήσουμε ἢ νά μισσοκεπάσουμε μερικὲς ἀδιάντροπες φράσεις και βρισιές.

Ἡ πολιτικὴ μπορεί νά συνθηκολογήσει, με τὸ ἔθνος και ἢ ἀρετὴ ποτέ. Εἶμαι ἕνας Τούρκος που διψῶ ἐκδίκηση. Τί με μέλει ἐμένα ἀπὸ συνθήκες και συμβιβασμούς;

Αἶριο! Τὴν ὥρα που ἢ ἀγῆ θά χαράζει ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τῆς Ρούμελης, ἀχνίζοντας ἀπὸ τὸ ἀγνὸ κόκκινο αἶμα που τρέχει ἀπὸ τὰ στήθια τοῦ ἔθνους μου, με τὰ ἀχτένιστα μαλλιά μου, τὰ βουρκομένα μάτια μου, σφίγγοντας τοὺς γρόθους μου σὰν κάτι που θυμίζει τὴν ἐκδίκηση στοιχειωμένη στὴν ἀκρὴ ἑνὸς βράχου ξεροῦ, θά με ἴδεις μπροστά σου.

Πιάνοντας με τὸ ἀριστερὸ μου χέρι τὸ χρυσοκεντημένο γιουκά σου και σειώνοντας τὸ τρισεμισμένο και παράλυτο στέμμα σου, θά κατεβάσω με τὸ δεξιὸ μου τὸ χέρι στὰ μούτρα σου μιά, με τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ, ὅπου θά σ' ἀνοίξει τὰ μάτια σου.

Τότε, ὦ! μηδμιενὲ κυρίαρχε ἑνὸς ξερότοπου! Τότε με τὰ δέκα νύχια τῶ χερσιῶ μου θά σκάψω τὰ μάτια σου, και τᾶίλο ταῖρι τῶν κολητῶν κρεάτων θά τὸ ταρίσω στὰ κοράκια που ὡς τὰ χεῖς ταμπούσανε ξεσκίζοντας τὰ κουφάρια τῶν ἀδερφάδων και τῶν ἡρώων τοῦ ἔθνους μου.

Ἔ, δωδέκατε Κοσταντίνε! Ἄ δὲν ἀνοίξω στὸ στήθος σου δεκατρεῖς τρύπες με τὴ λόγχη μου, νά μὴν εἶμαι Τούρκος!

Αἶριο τὴν ὥρα που θά καίεται ὁ ὀρίζοντας στὴ Ρούμελη με τὰ πύρινα ἄχ! που θά βγαίνουν ἀπ' τὰ χεῖλια τοῦ ἔθνους μου, με τὰ φλογισμένα μάτια μου, τρίζοντας τὰ δόντια μου, και με τὸ τουφέκι μου τραβηγμένη τὴ σφαίρα σά φοβερὸ στοιχεῖο ἐκδίκησης, θά με ἴδεις ἀντίμου στὸ ἔθνος σου ἀπάνω στὴν ἀκρὴ ἑνὸς ξεροῦ βράχου.

Στὸ μαβὶ χροῦμα τῆς σημαίας σου, θά περεχίσω τὸ αἶμα τῶν κοπελλῶν σου και στὸ ἄσπρο, τοῦ πένθους τὴ μουρῖλα.

Θά γκρεμίσω ὄχι μόνο τὰ καλάτια που κάθεσαι, με και κεῖνα που φαντάζεσαι.

Ἄπὸ κάθε ὁμορφῆς Ἀθηναίας μαλλιά θά κόψω

σκονι για τὰ τουρούζια μου κ' ἔτσι θὰ καταστρέψω τὴ χώρα σου ἀπὸ τὴν μιὰν ἄκρη ὡς τὴν ἄλλη.

Ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι δική μου. Ἐκεῖ βρῆσκονται οἱ τάφοι τῆς μάννας μου, τοῦ ἀδερφοῦ μου καὶ τόσων ἄλλων δυστυχῶν συμπατριωτῶν μου. Μὰ μὲ τὸ αἷμα τῶν κεφαλῶν ποῦ θὰ συντρίβουνε τὰ τέσσαρα πέταλα τοῦ ἀλόγου μου, ὅταν θὰ δώσω δρόμο καταμεσίς στὴν Ὀλυμπιάδα τῆς Ἀθήνας, θὰ τὰ βιάψω μὲ κόκκινο χρυσάφι.

Ἄγριο ἀφρὸ καθαρίζω τὰ ἄδεια ποῦ βρῆσκονται μέσα στὴν ἀνθρωπότητα καὶ συντρίβω τὰ μικρόβια ποῦ φουλιάζουνε μέσα στὴν καρδιά τῆς πατρίδας μου καὶ σκοπῶ ὡς καὶ τὰ πιδ ἄβλαβα σκουλήγια σου, θὰ βγάλω στὸ φῶς μιὰν ἀλήθεια ποῦ θὰ τὴ δεῖξω μὲ τὴ μύτη τῆς λόγχης μου σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη.

Ἀνδρεία!... Μάλιστα αὐτὴ (ἡ ἀνδρεία τῶν Τούρκων) θὰ εἶναι. Ἀνθρωπότης καὶ πολιτισμὸς δὲ θὰ πεῖ νὰ σκοτώνεις τοὺς ἀδύνατους, μὰ νὰ κατασυντρίβεις τοὺς τυράννους καὶ τὶς ἄτιμες τὶς γυναῖκες.

Βασιλιά! Ξέρεις πότε ἡ ἀνθρωπότητα θὰ εἶναι ἀληθινὴ ἀνθρωπότητα; Σὰν πετισκόψω μὲ τὸ μαχαίρι μου τὰ τζιέρια σου.

Κώστα! Ξέρεις πότε ὁ πολιτισμὸς θὰ γίνῃ σ' ἀλήθεια πολιτισμὸς; Σὰν κάψω τὰ παλάτια ποῦ ἔχτισες μὲ τὰ δάκρυα καὶ τοὺς σκελετοὺς.

Τρέμε, νόθε στρατιῆ τῆς Ἀθήνας. Ξέρεις πότε ἡ παλληκαριά γίνεται μὲ τὰ σωστά;

Σὰ σκάψω τὴ ρίζα σας μὲ τὴ φτέρνα τοῦ ποδημαῖτου μου. Ἔ, λοιπόν, αἴριο.

Τώρα ἐσὸν κάψε, βουλιάζε, φυλάκισε, ξόρισε, κόψε.

Μὰ νὰ ξέρεις πὸς αἴριο ἀπάνω σὰ ερείπια τῶν χωριῶν ποῦ θὰ κάψεις, ἐσένα, ἀνάμεσα στὶς πέτρες τῶν τζακιῶν ποῦ θὰ σβύσεις, τὰ παιδιά σου, ἀνίκρη στοὺς δυστυχισμένους ποῦ θὰ φυλακίσεις, τὰ δέρφια σου, καὶ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ ἔθνους μου ποῦ ξόρισες κ' ἔκοψες, θὰ κομματιάσω τὸ ἔθνος σου.

Τὴν ὥρα ποῦ θ' ἀνάβω τὸ τσιγάρο μου ἀπὸ τὶς φλόγες ποῦ θὰ υψώνονται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ερείπια τῆς χώρας σου, ὅπου στέγη δὲ θὰ μείνῃ ὀλόρθη, γλεντζώντας μὲ τὸν καπνὸ ποῦ θὰ φουῶ ἀπ' τὸ στόμα μου, θὰ αἰστανθῶ τὴν πιδ εὐτυχισμένη καὶ ἀθάνατη στιγμή τῆς ζωῆς μου ποῦ ζυμώθηκε μὲ τὴν ἐκδίκηση τοῦ ἔθνους μου.

Πρὶν ἀκόμα κρεμάσω τὶς σφαῖρες τοῦ μόνουζέρο μου σὰν ὄμορφα σκουλαρίκια σ' αὐτιὰ τῆς κίθι Ρωμιοπούλας σου, ἔ, Βασιλιά! αὐτὰ τὰ λόγια μου νὰ σοῦ γίνουνε σκουλαρίκια!

Καὶ σεῖς, ὦ ἅγιοι μάρτυρες, σὰ χάρματα ποῦ θαυμάζετε χωρὶς νὰ σκιαφοῦνε, ἡσυχάστε.

Ἀχ! πρὸ πάντων ἐσεῖς τιμὲς παρθένων ποῦ ντροπιστήκατε, μὴ σκύβετε τὰ κεφάλια σας.

Ἀχ! ὄρφανεμένοι τουρμπέδες, ἐρημωμένα προσηκητήρια, ἄς μὴ στεναῖζουν πιδ οἱ θόλοι σας κάτω ἀπὸ τὰ σαρδόνεια γέλοια τῶν κοιζουβαγιῶνε ποῦ κάθονται στὴ στέγη σας.

Ὁ Τούρκος ποῦ εἶχε πέσει σηκώθηκε πιδ μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι καὶ μὲ τὴν πίστη στὴν καρδιά, ἀνυπόμονος περιμένει τὸ αἴριο. Κι αἴριο τὴν ὥρα ποῦ ἡ φωνὴ τοῦ μουεζίνη θὰ μεταδίδει σ' ὅλα τὰ στήθια ἀψηλὸς θρησκευτικὸς παλμὸς, ἕνα κινόνι τούρκικο θὰ βροντίσει μονομιᾶς σὰν ἀντίλαλος τῆς θεϊκῆς μελωδίας. Αἴριο.....

ΕΡΤΟΓΡΟΥΛ:

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ

Στὸ Δ Π, Ταγκόπουλο

Εἶναι σκληρὸς ὁ βράχος σὰ γρανίτης
Μὰ εἶναι καὶ τὸ σμιλᾶρι πιδ γερὸ
Κι ἀκόμα πιδ τρανὸς εἶναι ὁ Τεχνίτης
Ποῦ δὸς του πελεκᾶει τόσον καιρὸ.

Φαρμάκι τὸ δρωτάρι ποῦ σταλάζει
Μέρα νύχτα ἀπ' τὸ τίμιο τὸ κορμί,
Μὰ ἡ γλύκα ποῦ μὲς στὴν καρδιά φουλιάζει
Γίνεται πιδ γλυκεῖα κάθε στιγμή.

Ἀντάρα σκοτεινὴ, βαρεῖα σκεπάζει
Βράχο κ' ἐκείνον ποῦ τὸν πελεκᾷ.
Καὶ στὴ φωνὴ ποῦ τὸ σμιλᾶρι βγάζει
Οὐφλιάζουν γόρω ἀγρίμια μανιακά.

Μὰ κείνος ποῦ στὴν Τέχνη του πιστεύει
Μονάχα γιὰ τὴν Τέχνη του ἔχει αὐτιά,
Τὸ φῶς μονάχα γιὰ νὰ τὴ δουλεύει,
Καὶ γόρω του δὲ χάνει οὔτε ματιά....

Τοῦ Ἀπρίλη τ' ἀγεράκι σὰ φουσήσει
Ἡ ἀντάρα ἡ σκοτεινὴ θὰ σηκωθεῖ
Καὶ τοῦ ἡλίου τὸ χρυσάφι θὰ φωτίσει—
Κι ὄλο τὸ σκυλόλοι θὰ βουβαθεῖ.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

ΡΟΔΟΠΗ

Ν. Ποριώτη: Ροδόπη, τραγωδία. Σχ. 8ο, σελ. 101, ἔκ. 3. Βιβλιοπώλης; Βασιλείου καὶ Κουκλάρας (ὁδὸς Σταδίου, 42), Ἀθήνα.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη άρ. 10. Για τὸ ἔξωτερικό γρ. χρ. 12,50.—Για τις ἐπαρχίες δεχόμεστε και τριμηνες συνδρομές (3 άρ την τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἂ δὲν ἀποπερρώσει τὴ συνδρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο. — Τὰ περαιομένα φύλλα κουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμή.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κιάσκια, και σὺς ἐπαρχίες σὶά πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Ο ΠΛΟΥΤΟΚΡΑΤΗΣ

Μὰς τὸ συμβουλεύει ἡ «Ἀκρόπολη» και πρέπει νὰ γίνει.

Νὰν τὸν μαυρίσουμε λοιπὸν τὸν κ. Μπενάκη γιὰτ' εἶναι πλουτοκράτης. Ποῦ σημαίνει πὸς ἄμα ῤχει μεθαύριο Δῆμαρχος — και λένε πὸς εἶναι σίγουρη ἡ ἐπιτυχία του — θὰ ὑποστηρίξει μόνο τοὺς πλούσιους.

Ἀηλαδῆ :

1) Θὰ φροντίσει νᾶχει καθαρὸς μόνο τις συνουκίες πὸς κᾶθονται οἱ πλούσιοι.

2) Θὰ πνίξει στὸ νερὸ τις ἴδιες συνουκίες ὅλες τις ἄλλες, πὸς θὰ καθόμαστε ἔμεις οἱ φτωχοὶ πληθεῖσι, θὰν τις πνίξει στὴ σκόνῃ και σταλιά νερὸ.

3) Τὸ δημοτικὸ φόρο θὰν τὸν κανονίσει ἔτσι ὡστε τὰ εἶδη πὸς ξεδεύουν οἱ πλούσιοι νὰ περνάνε ἀφορολόγητα ἢ μὲ τιποτένιο φόρο και νὰ φορολογιοῦνται βαριά μόνο τὰ εἶδη πὸς ξεδεύουν οἱ φτωχοὶ.

4) Σ' ὅλες τις δημοτικὸς θέσεις θὰ διορίσει τοὺς κ. κ. Σκουλούδη, Σκουζέ, Ἀθανασάκη, Πετροκέκκικο και λοιποὺς παραλήδες τῆς Ἀθήνας και δὲ θὰ πάρει ὑπέλληλο πὸς νὰ μὴν ἔχει 25 τοὺλάχιστο χιλιάδες δραχμὲς χρονιάτικο εἰσόδημα. (Κι ἀρχίγησε μάλιστα ἀπὸ τώρα, ἀφοῦ στὸ ψηφιδέλιό του ἔγραφε γιὰ ὑποψήφιο δημοτικὸ σύμβουλο και τὸν πολυεκατομμυριούχο δικηγόρο Σπύρο Πάτση).

Κι ἄλλα τέτια. Γιατί θαρροῦμε πὸς ἕνας πλουτοκράτης ἔτσι πρέπει νὰ φερθεῖ.

Τώρα νὰ δοῦμε πὸς θὰ φερθεῖ ὁ πλούσιος Μπενάκης. Πὸς φέρθηκε ὡς Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τὸ ξέρουμε. Σώνει μοναχὰ νὰ θυμηθοῦμε ἕνα περιστατικὸ. Ἄμα πέσανε οἱ ἀρouraῖοι: στή Θεσσαλία ζήτησε πίστωση γιὰ πετρέλαιο. Τοῦπανε πὸς πρέπει τὴν πίστωση νὰ τὴν ἐγκρίνει πρῶτα τὸ Ἐλεγκτικὸ Συνέδριο κτλ.

— Στὸ μεταξὺ οἱ ἀρouraῖοι θάρροῦνε νὰ μὰς φάνε και μὰς ἐδῶ! εἶπε.

— Μὰ δὲ γίνεται ἀλλιώτικα, κ. Ὑπουργέ! τοῦ ἀποκριθῆκανε.

— Ὅχι, γίνεται. Ν' ἀγράσετε λοιπὸν ἀμέσως τόσα κ.βῶτια πετρέλαιο γιὰ λογαριασμὸ μου και νὰν τὰ στείλετε στὴ Θεσσαλία. Ἄν τὸ Ἐλεγ. Συνέδριο δὲν τὰ ἐγκρίνει μεθαύριο, τὰ πλερώνω ἐγὼ.

Νά, λοιπὸν ὁ ἄθρωπος πὸς ξέρει νὰ παίρνει και νὰ ἔχτελει κάθε γλήγορη ἀπόφαση. Συστατικὸ πρῶτο γιὰ ἕναν καλὸ δῆμαρχο. Ἄλλο συστατικὸ, πρῶτο κι αὐτό, πὸς δὲ θᾶναι δῆμαρχος κομματικὸς, δηλ. πὸς ψηφίζοντάς τον αὐριο θὰ τὸν ψηφίσουμε γιὰ Δῆμαρχο τῆς Ἀθήνας, κι ὄχι γιὰ κομματάρχη, μ' ἄλλα λόγια, γιὰ τυραννίσκο μας.

Τὸν ρώτησε ὁ βουλευτὴς Ἀγαπάτης μπροστὰ σὲ ἄλλους, στὸ σαλόνι του :

— Φυσικά, κύριε Μπενάκη, θάσαστε πάντα Βενιζελικός...

— Ὡς κ. Μπενάκης, μάλιστα. Ὡς Δῆμαρχος ὅμως Μπενάκης δὲ θᾶνήκω σὲ κανένα κόμμα. Θᾶνήκω μοναχὰ στὸ Λῆμο μου και σὲ κείνη τὴν Κυβέρνηση πὸς θὰ μὲ συντρέχει στὰ Δημοτικὰ ἔργα.

Αὐτὸς εἶναι ὁ πλούσιος Μπενάκης. Και νὰ σὰς ξεμολογηθῶ τὴν ἀλήθεια, ἂν και τούτη τὴ στιγμή πὸς γράφω ὅλη ἡ περιουσία μου, κινητὴ και ἀκίνητη, δὲν περνάει τὸ τᾶλληρο, και οἱ ἰδέες μου οἱ πολιτικὲς ἐρωτοτροποῦνε κάπως στὸ σοσιαλισμὸ, μὲ ὅλη τὴν πεποίθηση φωνάζω :

— Ἄσπρο ὀλοι οἱ φτωχοὶ στὸν πλούσιο Μπενάκη!

ΦΤΩΧΟΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

“ Η ΑΓΝΗ ”

τὸ καινούριο μυθιστόρημα, τοῦλίετο στὸ γραφεῖο μας και στὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου και Κοτζιάρη (ὁδὸς Στουδίου 12), ἄρ. 1,50. Για τὸ ἔξωτερικό 2 άρ. δίχως τοχυδραμικά.

Ἀντιπώρσωση τοῦ «Νουμά» στὴ Λαμονίκη
ὁ κ. Π. Θ. ΠΑΥΛΙΔΗΣ
C/O The American Tobacco Co

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑ ΟΝΕΙΡΑ

ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΤΗΣ ΔΟΪΡΑΝΗΣ

Στὸν Ἀλέκο Δεληγεώργη

Ἄφου ἐτάνωσε τὸ αἰματένιο στεφάνι του καὶ ἔδειξεν ἔλα τὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ φλογαφόρου τοῦ δίσκου, ὁ ἥλιος ἐγειρεν ἀργά-ἀργά καὶ συναρπαστικά ἀπὸ ἓνα ὕψωμα πίσω ἀπὸ τὴ γραφικὴ πόλη τῆς Δοϊράνης. Οἱ δαντελωτές καὶ ἀπάτητες κορυφές τῆς πανύψηλης Κερκίνης — τοῦ ἱστορικοῦ Μπέλεσι — ἐσκεπάστηκαν ἀπὸ ἀχνὰ πέπλα, βαμμένα σὲ χυμούς ἀπὸ βύσσινον ἢ λουλάκι.

Τὰ σπιτάκια τῶν μικρῶν τοῦ κάμπου χωριῶν, σὰν λευκοπερίστερα πού ξεποσταίνουν ὕστερα ἀπὸ μακρινὸ ταξίδι στὰ δέντρα, ἔγιναν λευκότερα μέσα σὲ βαθυπράσινο φόντο τῆς πυκνῆς χλωρασιάς.

Στὴν ἀκύμαντὴ ἐπιφάνεια τῆς στρογγυλῆς λίμνης, ἴδιας μὲ τεράστιο καθρέφτη, καθρεφτίζεται τὸ περήφανο Μπέλεσι, ἓνα δάσος ἀπὸ λευκὲς, καὶ ἡ ὑπέροκλη πολιτεία, μὲ τὰ χρωματιστὰ σπίτια καὶ τὴ μεγάλη ρυθμικὴ ἐκκλησιά, σὰν ἀκρόπολη, πάνω σὲ ὕψωμα βράχων· οἱ ὄχρες ἀχτίνες δίνουν στὰ διάφανα νερὰ τὶς πιὸ ἀπαλὲς καὶ γλυκὲς συνθέσεις χρωμάτων. Γλάροι σταχτόμαυροι, τὰ μονόξυλα, σκίζουν τὰ κρυστάλλια καὶ κάνουν φωσφορισμούς, ἐνῶ ἀπλώνουν τὰ μαργιόλικα δίχτυα τους ψαράδες μὲ σαρίκια καὶ γένεια.

Στὸν ἀέρα, στὴ γῆ, στὰ νερὰ γίνεται μιὰ λειτουργία φωτὸς σὲ ὅλες τὶς ἀρμονίες τῆς Ἰριδίας.

Στὸ Σιδηροδρομικὸ σταθμὸ, ἐκεῖ στὴν ἀμμουδιά τῆς Λίμνης, στρατιῶτες ἠλιοκαμμένοι, σὰν ἀγάλματα χάλκινα μυθικῆς ἐποχῆς, ἀφαιρέθηκαν ἀπ' τὴς ὑπερκόσμιες φωτισυνθέσεις.

Προσφιλεῖς εἰκόνες, γλυκὲς ὀπτασίες, ἀναμνήσεις παλιές, σχεδὸν ξεχασμένες, ἔρχονται σὲ νοῦ καὶ φέρνουν δάκρυα στὰ μάτια καὶ στὰ χεῖλια νοσταλγικὸ ἀναστενάγμα.

Ὁ πόλεμος ἐτελείωσε μὲ δάφνες καὶ νίκες· ἡ φρίκη του δὲ μένει παρὰ τὸ φάσμα ἀπαίσιου κόνκινου ἢ εἰρήνης, ἢ ποθητῆς εἰρήνης, ἐκλείσει· ἡ γλυκὴ στιγμή, ἢ εὐλογημένη φτάνει, καὶ ὅμως ὅλοι εἶναι σὲ ἀγωνία, νευρικοί, ἀνυπόμονοι, ὑποχόντριοι. Ἄπ' ὅλους πιότερο ἓνας δεκανέας ἀπὸ κάποιο χωριὸ τοῦ Πηλίου, εὐγενικός καὶ λεβέντης, πού τὸν λένε ὁ «Καλὸς Δεκανεὺς».

Βαθύθυμοι οἱ ἄντρες δὲν πάνε στὸν καταυλισμὸ ἀν καὶ ἀκούεται τὸ σάλπισμα τοῦ συσσιτίου· ὅλοι βρίσκονται σὲ μελαγχολικὴ ὑπερένταση, πού ξεσπᾷ σὲ τραγούδια τῆς ξενιτειᾶς καὶ τοῦ πόνου.

Μὲ μιὰ ταραχὴ πού φαίνονταν σὲ ξανθὸ πρόσωπό του σηκώθηκε ὁ «Καλὸς Δεκανεὺς» καὶ ἀντιτὰ τραβῆξει στὰ τσαντήρια πῆρε τὴν ἀερογιαλιά, στὴ λεπτὴ ἄμμο, κ' ὕστερα βράδισε στὸ μικρὸ μονοπάτι, στρωμένο ἀπ' τὰ μελοῦδα τῆς χλόης, πού φέρνει στὸν «Κῆπο μὲ τὶς Σκαμνιές» ἀνάμεσα Σταθμὸ καὶ πόλη.

Μέσα σὲ πυκνὰ φυλλώματα μαύρου κισσοῦ, πού ζώνει τοὺς κορμούς καὶ ἀνεδαίνει ὡς τὰ κλαδιά τῶν δέντρων, στὴν ἀκρὴ τοῦ Κῆπου, εἶτανε καλύβια ἀπὸ καλάμια καὶ πλατανόφυλλα, πρόχειρα καταφύγιο στὶς μπόρες τοῦ χειμῶνα· ἴσια στὴν καλύβια τραβῆξεν ὁ «Καλὸς Δεκανεὺς».

Ἡ ἡμέρα πῆρε τὸ μερτικό τῆς πιὰ ἢ ἀμφίθεα τρικὴ ἀποψη τῆς πόλης μὲ τὰ φῶτα σὲ ὅλα τὰ σπίτια καὶ πληθὸς φαναράκια στὶς πρόψεις τῶν φελουκιῶν, παρουσίαζαν ἓνα θέαμα ὑπέροχο στὰ μάτια τοῦ «Καλοῦ Δεκανέα». Εἶχεν ἰδεῖ τὸν ἥλιο νὰ βγαίνει χιλιόμορφος μὲς' ἀπ' τὰ γαλιανὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου καὶ νὰ φωτίζει τοὺς γιαιλοὺς τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Χαλκιδικῆς, ἐνῶ λευκὰ συννεφάκια στεφάνωναν τ' Ἁγιοῦρος, καὶ εἶχε ἰδεῖ τὶς ὄνειρεμένες φεγγαριές τοῦ Παγασητικοῦ, πού σφιχταγκάλιαζε στὰ δυνατὰ του μπράτσα, τὴν ἡμερῆ νυφοῦλα πού λούζεται καὶ στὰ πόδια τοῦ Πηλίου, φωτεινὴ, λαμπρόχαρη... καὶ ἀγνάνταψε ἀπ' τὴ βίβλα τὸ χρυσὸ τῆς Θεσσαλίας κάμπου... Ὅλα τὰχε ἰδεῖ, ἀπ' τὸ μωρο χωριὸ του, πάνω στὸ μαγεμένο Πῆλιον, καὶ ἀπέλαφε ὅλες τὶς κορυφὲς γλυκὲς τοῦ βουνοῦ καὶ τοῦ λόγγου, μὰ εἶπε ἐνωιωθε δυνά, στὴ Λίμνη τῆς Δοϊράνης, εἶταν ἀνώτερο καὶ ἀνέφραστο τοῦ θήμιζε θρούλλους μὲ πεντάμορφες τοῦ βουνοῦ καὶ παραμύθια μὲ Νεράιδες τῆς Λίμνης... Καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Καλοῦ Δεκανέα πού ἤξερε νὰ βροῖσει τὸ καλὸ καὶ νὰ προσκυνάει τ' ὄρατο ποθεῖσε κάτι ἀκόμα μέσα στὴ μαγευτικὴ μοναξιά, κάτι πού μόνο σὲ τέτοιες ἐξωτικές ὥρες βρίσκεται.

Τὴ Μίνια !...

Ἔτσι τὴν ξέρανε ὅλοι στὴ Δοϊράνη. Πατέρα' μάννα δὲν εἶχε· βρεθήκανε, λέει, πνιγμένοι κ' οἱ δύο, στὴ Λίμνη, ἐκεῖ κοντὰ στῆς ἀνάθρας τὶς καλαμιές τοὺς σκότωσαν, λέγανε, οἱ Βούργαροι, καὶ ἄλλοι εἶπε πνιγῆκαν γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπ' τοῦ Μαμουτ-Μπέη τὴ μανία πού κνηγοῦσε τὴ γυναίκα, γιὰτ' εἶταν ἡμερῆ καὶ τὴν ἤθελε σὸ χαρέμι του... Ἔτσι λέγανε.

Κανεὶς δὲν ἤξερε πού κάθεται· εἶτανε ἀμίλητη καὶ βιαστικὴ ἄμα περνοῦσε ἀπ' τὴν πολιτεία, σὰ νὰ πύφευγε τὸν κόσμο. Γύριζε μέσα στὰ δάση καὶ τὰ ρουμάνια δὲν εἶχανε μυστικὰ γι' αὐτήν. Δούλευε ἓνα μικρὸ μονόξυλο μόνη της, κ' ἔπιανε φά-

ρια ἐκεῖ πού οἱ ἄλλοι δὲν ἔρριχναν τὰ δίχτυα, μέσα στίς καλαμιές κεῖ κάτω, πού βάνανε σέ κίντυνο τὰ ρέμματα τοῦ νεροῦ. Ἦξερε πού εἶναι τὸ κλαρὶ γιὰ νὰ μὴ ψοφοῦν τὰ μεταξοπούλια. Ἐπλεκε ψάθες πυκνές γιὰ τίς γριές καὶ μοίραζε τὰ πιὸ γλυκὰ καὶ μυρωδάτα καπνόφυλλα στοὺς γέρους· ἔστενε δοκάνια γιὰ τὰ ζουλάπια καὶ γύριζε πίσω τὰ ξεκομμένα κοπάδια.

Τὰ παιδάκια τὴν ἀγαπούσαν καὶ ποτὲ σκυλὶ δὲ γαύγιζε τὴ Μίνια.

Μιὰ βραδυνά — πᾶν ὀχτῶ μέρες τώρα — ὁ Καλὸς Δεκανεὺς γύριζε ἀπὸ ἓνα φυλακεῖο πού πήγε νὰ λάξει τὴ φρουρὰ τῆς γραμμῆς τοῦ σιδεροδρομίου στὸ δρόμο δίπλα, μέσα σὲ πυκνές καὶ δροσερές φτέρες εἶδε τὴ Μίνια πού φόρτωνε ξύλα ἓνα μικρὸ γαϊδουράκι. Τὸ φορτίο εἶχε λυθεῖ· τὴ βρήθηκε καὶ ἤρθανε μαζί ὡς τὴν πόλη σχεδόν.

Τὴν ἄλλη μέρα τὴν ξαναβρήκε στὸ ἴδιο μέρος, τὴν ἴδια ὥρα πού πήγαν κ' οἱ δυὸ γιὰ τὴν ἴδια δουλειά.

Ἀπὸ τότε ἀνταμώνονταν ἐδῶ στὴν καλυδοῦλα κάθε βράδυ νωρὶς νὰ δίνουν λόγο γιὰ νὰ συναντηθοῦν.

— Τὴν πόλη γιὰ τὴ Λίμνη κοιτᾶς, Καλὲ Δεκανέα;

— Καὶ τὰ δυὸ, Μίνια! Πρῶτῃ μου φορᾶ βλέπω τέτοιον ὄρατο πράγμα!... Τὶ ὄρατα εἶναι ἡ Δοϊράνη!

— Ναί! ἔτσι λένε. Ὅμως αὔριο ἔρχονται οἱ ἄλλοι! τοῦ ἀπάντησε μὲ παράξενη φωνή.

— Ναί Μίνια! ἦρθε ἡ ἐπιτροπὴ νὰ τὴν παραλάβει. Τὶ κρίμα! Τὶ κρίμα!... ἀπάντησε ὁ Καλὸς Δεκανεὺς στενάζοντας.

— Ἀλήθεια, κρίμα! Καὶ φεύγετε σεις!;

— Ναί Μίνια, φεύγουμε! Κ' ἔρχονται οἱ ἄλλοι. Εἶπε μελαγχολικὰ αὐτὸς καὶ βύθισε τὸ βλέμμα στὴ φαντασμαγορικὴ ἔκταση πού ἄπλωνε μπροστά του.

Τὸ φεγγάρι, πού μόλις ἔδωκε κείνη τὴ στιγμή, ἔδινε σὲ ἅλα ἓνα φῶς λευκὸ-λευκὸ, κ' ἔχυνε μιὰ γλύκα στὴν ψυχὴ. Τὰ φαναράκια τῶν ψαράδων ἔκαναν χίλιες φωτεινές κόκκινες γραμμούλες καὶ ἡ πολιτεία φαινότανε διπλή, μέσα στὴ σκραγαδένια Λίμνη. Στίς Σκαμινιές ἄπλωνε κάποιον μυστήριον, καὶ ὁ Καλὸς Δεκανεὺς, ἀφοῦ στέναζε βαθεῖα, ξαναεἶπε μὲ φωνὴ γεμάτη θλίψη κοιτάζοντας τὰ φωτισμένα σπίτια:

— Δοϊράνη! Δοϊράνη! Πολιτεία μαγική, ἐνειρόπλαστη! Οἱ ἄλλοι πού ἔρχονται αὔριο θὰ σὲ χαροῦν! Αὐτοὶ θὰ χαροῦν τὰ παλατάκια σου καὶ τὰ

κρύα νερά σου! Γι' αὐτοὺς θὰ καρπίζουν τὰ καλά σου χωράφια καὶ σ' αὐτοὺς θὰ μείνουν τὰ μαζούλια σου. Τὰμπέλια σου θὰ τρυγήσουν καὶ στὰ βρονά σου θὰ κωνηγοῦν... Σ' αὐτοὺς, ἀλλοίμονο!, θὰ μείνει ἡ μαγική, ἡ διαμαντένια σου Λίμνη μὲ τὰ χρυσά της ψαράκια καὶ τίς αὔρες πού δίνουν ζωή...

Ἡ φωνὴ του ἔφερνε ρύγη καὶ σπαραγμὸ καὶ ξακολούθησε σχεδὸν ἄγρια καὶ ἀπελπιστικά...

— Καὶ τίς γυναῖκες σου, Δοϊράνη, τίς πανόριες Ντοϊρανλίδισσες πού τίς τραγουδοῦν τὰ τραγούδια, αὐτοὶ θὰ τίς γλεντήσουν! Στὰ λευκὰ τους κορμιά καὶ στὰ μαῦρα τους μάτια θὰ ξεχνοῦν κάθε πόνο καὶ λύπη! Στάγκαλιάσματά τους, πού εἶναι πιὸ σφιχτὰ ἀπ' τοῦ Κισσοῦ τὰγκαλιάσματα, καὶ στὰ φιλιά τους, πού καινε, θὰ βροῦν οἱ ἄλλοι θεϊκὲς ἡδονές!... Μίνια! Δὲ βαστῶ πιά ὁ πόθος γιγαντώθηκε σὰν ἠφαίστειο καὶ μοῦ φλογίζει τὰ στήθια. Παλμοὶ ἀγνωστοὶ χτυποῦν στὸ κορμὶ μου καὶ ἀνείπωτα λόγια στὰ χεῖλη μου φτάνουν· ποτὲ δὲν αἰστάντηκα, ἔπως ἀπόψε, τοῦ φεγγαριοῦ τὴ λαμπράδα καὶ δὲν ἔνοιωσα ἔτσι ποτὲ τὸ μεγαλεῖο τῆς νύχτας! Ἡ ψυχὴ μου μιλάει μὲ τίς αὔρες τῆς Λίμνης καὶ ἀπ' τίς ἀρμονίες τῶν θροισμάτων λιγώνεται... Στάσου Μίνια! Ἐλα μαζί νὰ κοιταχτοῦμε στὰ μάτια καὶ νὰ κοιτάξουμε ὡς μέσα στίς ψυχές! Γύρε δῶ σιμά μου τὸ ἐξωτικό σου κεφάλι νὰ σοῦ μαρτυρήσω φοιχτὸ μυστικὸ πού — ὠμέ! — δὲν μπορῶ νὰ φυλάξω... Ἐκεῖ στὸ μικρὸ σου αὐτάκι, πού ροδίζει, μὲς στῶν μαλλιών τὰ σκοτάδια θὰ σοῦ πῶ μὲ δυὸ λόγια ἔλα τὰ τραγούδια πού λένε τὰστέρια στὴ γῆ καὶ τοὺς ὕμνους τῶν κυμάτων στὰ βράχια· κι εἶτι λένε τὰνθια στὴ φύση, ἔταν σκορπάνε οὐράνιες εὐωδιές καὶ μεθοῦνε τὰνθόνια, καὶ τὸ φεγγάρι στὴ νύχτα τί λέει, θὰ σοῦ εἰπῶ... Καὶ θὰ σοῦ τραγουδήσω τὸ αἰώνιον τραγούδι... Ὅθ' σ' τὰ ψιθυρίσω σιγανὰ καὶ γλυκὰ οὔτε τῆς Λίμνης τὸ μεθυστικὸ ἀεράκι δὲ θὰ τὰκούσει, παρὰ μόνο ἡ ψυχὴ σου... Μίνια!... Μὴ φεύγεις, Μίνια! Νά, ἰδέε με! στὰ πόδια σου σέρνομαι, ὁ νικητὴς ἐγὼ νικημένος ἀπὸ τὰ κάλλη σου!... Στάσου! Ποῦ μὲ πᾶς, Κόρη τῆς Δοϊράνης!... Στάσου... Θέλω νὰ νοιώσω τὴν πνοή σου, τὴ θερμὴ σὰν ντουφεκιοῦ πνοή, καὶ τίς ἀνατριχίλες πού φέρνει τὸ φίλημά σου!... Κάθισε, Μίνια... πού μὲ τραβάς!... Μέσα στὴ Λίμνη, τὴ χρυσὴ Λίμνη!... Εἶναι κρύα τὰ νερά, Μίνια, καὶ τὰ φαναράκια σβύσανε τὰ φελούκια τὰ σύρανε ἔξω καὶ θὰ πνιγοῦμε... Μὴ φεύγεις, καλὴ μου! Ἐλα σιμά μου! Ἐλα νὰ μοῦ δώσεις τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς, γιατί αὔριο ἔρχονται οἱ ἄλλοι. Τάκοῦς, Μίνια!... Ποῦ εἶσαι; Δὲ σὲ βλέπω πιά! μόνο τίς σπιθές τῶν ματιῶν σου βλέπω...

Μίνια! Μίνια!...

— Έδω, καλέ μου, στῆς Λίμνης τὰ γαλάζια νερά... Μή φοβάσαι, δὲν πνίγομαι... Φεύγετε πρὶν καὶ αὔριο ἔρχονται οἱ ἄλλοι, μὰ ἡ Μίνια πού ξέρει νὰ καρτερεῖ, ἐδῶ στῆς Λίμνης τὰ γαλάζια πέπλα τὰ ὑφασμένα μὲ ρουμπίνια καὶ μαργαριτάρια θὰ σὲ καρτερεῖ γιὰ τὸ γάμο μας...

.... Ἔνοια σου, Καλέ μου! Εἶμαι δική σου πιά. Ἀλλάξαμε ἀρρεβῶνα καὶ τῆς Μίνιας ἡ καρδιά εἶναι πιστὴ στὸν Καλέ της!...

Λοιρῶνη, Σεπτέμβριος 1913

ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΓΦΑΣ

ΠΑΛΑΜΑΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Μέσα στὶς ὀπωσθήποτε εὐρύχωρες, μὰ πολὺ στενόχωρες γιὰ τὴν περίστασι, σάλες τοῦ «Ἐκπαιδ. Ὀμίλου», γιομάτες ἀσφυχτικά ἀπὸ κόσμο διαλεχτό, μὰς μίλησε τὴν Πέμπτη τὸ βράδι ὁ Παλαμάς γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Βαλαωρίτη.

Μιὰ κορία πολὺ αἰσταντικὴ (καὶ ποιά ἄλλη ἀπὸ τὴν κ. Βιρήνη Δημητράκοπούλου;) φεύγοντας ἀπὸ τὴ διάλεξη αὐτῆ (μυσταγωγία, καθὼς τὴ χαραχτήριζε) μὰς ἔλεγε κατασυγκινημένη:

— Μιὰ ὄρα ἔπινα πάνου τὸ πιὸ καθάριο πνευματικὸ νερὸ καὶ ξεδίψασα!

Καὶ τέτια ἀληθινὰ εἶτανε ἡ διάλεξη τοῦ μεγάλου, τοῦ θείου Ποιητῆ. Καθάριο πνευματικὸ νερὸ. (Ἦναι τὴ διαβάσαμε, ἔσαι δὲν εὐτυχίσαμε νὰ τὴν ἀκούσουμε, αὔριο μεθαύριο πού θὰ τυπωθεῖ σὲ κανένα περιοδικὸ ἢ σὲ βιβλίον, μὰ θὰ χαροῦνε μόνο τὴ σοφία της, ὄχι καὶ τὴν ὀμορφιά της πού χαρήκαμε μεις πού ἀκούσαμε τίς λέξεις χρωματισμένες, ἀρωματισμένες μὲ τὴν παθητικὰ καὶ ἐλόγλουκα ἀπαγγελία, νὰ στάζουμε μιὰ μιὰ ἀπὸ τὰ χεῖλια τοῦ Ποιητῆ.

Ὁ Παλαμάς θὰ συνεχίσει τὴ διάλεξή του τὴν ἐρχόμενη Δευτέρα. Δὲν μπορούσε ὁ «Ἐκπαιδευτικὸς Ὀμιλος» νὰ νοικιάσει τὴ σάλα τοῦ Παρνασσοῦ ἢ καμὴν ἄλλη καταλληλότερη σάλα:

ΠΕΡΑΣΤΙΚΟΣ

Σημ. τοῦ ΝΟΥΜΑ. Ἀκούσαμε πρὸς ὁ «Παρνασσός» παραχώρησε τὴ σάλα στὸν Παλαμά μὰ τὴν ἀρνήθηκε στὸν «Ἐκπ. Ὀμιλο». Κι ὅμως τοῦ παρουσιάσανε μιὰ μοναδικὴ εὐκαιρία νὰ δικαιολογήσῃ τὸν τίτλο του γιὰ τὸ θαυροῦμε λέγεται ΚΑΙ Φιλολογικὸς σύλλογος.

«ΚΡΟΝΙΟΝ» ΚΟΥΡΕΙΟ ΚΑΙ ΜΥΡΟΠΟΛΕΙΟ

(Ὁδὸς Σταδίου, κάτω ἀπὸ τὸ Ἀρσάκειο)

Τὰ φηρότερα καὶ διαλεχτότερα ἀρώματα. Κολώνια λουίζας καὶ λεμονιοῦ, εἰδικὴ γιὰ ἐντριβές καὶ λουτρά. Ἰδιαίτερο τμήμα γιὰ τίς κυρίες. Ξύρισμα καθημερινὸ 5. τὸ μῆνα

ΟΙ ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΕΣ ΞΕΦΑΝΤΩ- ΝΟΥΝΕ ΣΤΑ ΡΕΠΙΑ...

Weep, weep, and rend your hair
for those who never shall return
MACAULAY

Ὁ ἀργαλειὸς στὸ παραγῶνι ριγμένος, λές σὲ παράπονο εἶν' ἔτοιμος νὰ ξεσπάσει. Ἡ πλουμιστὴ κορασιά πού πρὶν ὑφαίνε τὰ προικιά της—τὰ κυλοπροικία γιὰ τάντρειωμένο ἀγόρι πού θὰ τὴν ἀδραζε σ' ἀτσάλινά του μπράτσου καὶ θὰ τὴν ἔστιβε στὸ ποτήρι τῆς ἡδονῆς—τώρα δὲν παίρνει στὰ κρινόλευκα δάχτυλά της τὸ νέμα νὰ τὸ περάσει στὰ χτένια καὶ νὰ παίξει μὲ τὴ χρυσὴ σαῖτα τὸ τρελλὸ παιγνίδι.

Ὅλα στέρφια μνέσκουν...

Οἱ ξύγκλες ἀκαρτερῶνε τὸ παννὶ καὶ τὰ μιτάρια προσιένουνε τὸ νέμα. Τὸ ξυλόχτενο—σὰ βυζαντινὸ ἀνοιχτόστομο παιδί—ἀκαρτερῶνε τὸ χτένι καὶ στὶς πατηθρες δὲ φτεροχοροῦν τὰ λεπτοῦτσικα κοδάρια τῆς κοροισιάς.

Ὁ κρότος τοῦ ἀργαλειοῦ δὲν ἀντηχάει—τὰ χτένια δὲν τρίζουν καὶ ἡ κοπελιά δὲν πλέκει ἀπάνου του μηδὲ παννὶ μηδὲ τραγοῦδι...

Λυμένος στὸ παραγῶνι ὁ ἀργαλειὸς προσιένει μὲ τ' ἀντὶ καὶ τίς τυλῆθρες, τὸ μασουρολόγο καὶ τὸ μασούρι, τὸ μαγκάνι πού μασουρίζει καὶ τὰδράχτι. Τὰ ὑφάδια δὲ βγαίνουν πιά κ' ἡ κοπελιά δὲ ράβει τὰ προικιά της. Τῆς κοπελιάς τὰ ὑφαίτη λυθήκανε. Τὸ μυαλό της σὲ φουρτουνιασμένα πέλαια ἀρμενίζει καὶ μὴδ' ἀργαλειόνε σκέφτεται μηδὲ προικιά θυμάται.

Ἀκαρτερῶνε ὁ ἀργαλειὸς τὴν κορασιά μὰ κ' ἡ κορασιά τὸν καλόκαρδὸ της ἀκαρτερῶνε... Μὰ ὁ καλόκαρδος γιὰτὶ δὲν ἔρχεται; Ποῦ πηλαῖαί;

Τάλετρι, πού ἄλλοτες ἔσκαινε τὴ γῆ, καὶ στὸ φράχτη, σιμὰ στὴν ἀδλακιά, ριγμένο ἄρχισε νὰ σκοιρῶνε.

Τὰ βιάδια, πού ἄλλοτες τεντώνανε τὰ ξενλόσκονια καὶ πού ἀκράτητα ὀρμούσανε κίνοντις τάλετρι νὰ τρίζει καὶ τὴ γῆ νὰ βογγάει, τώρα σὰ λαλιὰ τριγυρίζουν στὸν κάμπο καὶ τὸ λιγνογοῦσιδο τρῶνε καὶ τίς ἀγκυθιές ἀργομασάνε...

Τούτη τὴ χρονιά δὲν ὀργώθηκεν ὁ κάμπος...

Ὅργωμα καὶ διβόλισμα δὲ δέχτηκε ἡ γέροσα γῆ.

Τὸ παιδόπουλο δὲν πάτησε στὸ ξύλο νὰ τὴ σβαρνίσει...

Τὸ γυννὶ δὲ μαύλισε τὴ γῆς. Κ' ἡ γῆς σὰ λά-
γνα γυνναῖκα—τί βαρεῖά ἀνάσα ποῖγαι!—ἀκαρτεράει
τὸ γυννὶ νὰ τὴ σκίσει καὶ προσμένει νὰ τῆς ριχτεῖ
ὁ σπόρος, μὰ, ὁ σπόρος δὲ ρίχεται—Ποιὸς νὰ τὸν ὀ-
ρῆσει;—καὶ στέργα ἀπομένει ἡ χέρου γῆς, ἡ καλό-
γοννη γυνναῖκα.

Τὸ ζευγάρι δὲ δοῦλεψε αὐτὴ τὴ χρονιά καὶ δὲ
θὰ ξαναδουλέψει κι ἄλλη. Τὸ καθισιὸ τὸ ζόντρινη
καὶ δὲν κάνει πιά γιὰ τάλετρι.

Μὰ, ὁ ζευγολάτης ποῦ ξεφαντώνει; ποῦ τρανο-
γορτάζει καὶ ξέχασε καὶ γῆς κι ἄλτετρι;

Μπλέχτηκε στὰ βρόγια τοῦ ἔρωτα;...

Κι ἂ γυρίσει, θάναι γερός; Ἡ ἀγάπη δὲ θὰ
τοῦ ροιήρησε τὴ δύναμη; Θάξει ἀτσάλενα μπρά-
του ξανά καὶ γερὸ κορμωστῆσι;

— Ποιὸς ξέρει;

Ἡ γριὸ μάννα, τὸ χούφταλο τῶν χρόνων, εἶχεν
ἓνα γιό, μοναχογιό, παρηγοριά της μόνη καὶ ἀ-
πακοδομπι τῶν γηρατειῶν της. Τῆς τὸν πήρανε, —
ὄχι κορότσιμ γιόμορφα μηδὲ Ἐσθιῆς σιμά τους, —
τῆς τὸν πήρανε ἓνα προῖνὸ ποῦ ἡ σάλπιγγα στήν
πιατεῖα τοῦ χωριοῦ οἰχλιάζε —γιατί σὺν οἰχλιασμα
λίχου τὴν παρομοιάζινε ἀργότερα — καὶ ποῦ ἓνας
γυμνιατῶόμενος διάβαζε ἀνεβασμένος σὲ μιὰ κα-
ρῆκλα ἓνα μικρὸ μαβὶ χαρτί.

Περάσανε μέρες καὶ μέρες, μῆνες καλήσανε, καὶ
τις προάλλες ἔλλεισε χρόνος, κι ἀκόμα δὲ φάνηκεν
ὁ γήλιος ποῦ θὰ διώξει τὰ σίγγεφα ποῦ πιχτοσκε-
πάζουν τὴ ζήση τῆς μάννας.

Χίλια, μύρια κακὰ σκέφτεται ἡ γριὸ μάννα καὶ
κακὰ ὄνειράτα ταράζουν τὸ λιγοῦπνι της, καὶ δὲ λα-
βαίνει γράμμα του καὶ λυώνει ἡ ἔρημ ὅπως λιώνουν
τὰ κεραὶ ποῦ ἀνάβει ταχτικά μπρὸς στήν ἄγια εικό-
να τῆς Παναγιάς καὶ γλυκοτηρεῖ τὴν Παναγιά ποῦ
σφιχτοκρατεῖ τὸ παιδί στήν ἀγκαλιά της καὶ σιγο-
λέει καὶ πάντα σκέφτεται: — Πότε θὰ κρατήσῃ τὸ
παιδί της κι αὐτὴ ἔτσι καὶ θὰ τὸ σφιχταγκαλιάσει
καὶ θὰ τὸ κρατήσῃ μὲ τὰ γερά της χέρια ποῦ νὰ
μὴν μποροῦν νὰ τῆς τὸ ξαναπάρουνε; — Ἄλλοιὰ
της! Λὲ βλέπει πὼς τρεμουλιάζουνε!

Πῆρε γράμμα του!

Μὲ τρανὴ λαχτάρια ἀγνάντεψε τὸν ταχυδρόμο τοῦ
χωριοῦ νὰ χτυπάει τὸ πορτόφυλλο, τοῖδωσε δυὸ δε-
κάρες —τις τελευταῖες ποῦ τῆς εἶχαν ἀπομένει κομ-
ποδεμένες κεὶ σὲ μιὰν ἄκρη τοῦ μαντηλιοῦ. Μὲ λι-
γυρμένα ποδιάρια καὶ μὲ λιγνοκόρμι ποῖμοιαζε σὰ
λιγνοδέντρι ποῦ τὸ χτυπάει ὁ ἀγέρας, σίφθηκε ἴσαμε
τοῦ παπῆ τὸ σπῆτι.

Ὁ παπῆς μὲ ἀντερὶ μονάχα καὶ τὴ σκούφια

στὸ χιονισμένο κεφάλι ξεπεταχτηκε μὲ τὸ χτύπημα.
Ἄνοιξε τὴν πόρτα, ἔβιασε τὴ γριὸ μάννα καὶ κά-
θησε σὲ μιὰν ἄκρη κ' ἔστερα ἀρχίνησε νὰ διαβάξει
τὸ γράμμα — ἀφοῦ πρώτα ἀπίθωσε τὰ γυαλιὰ στὴ
μύτη—μὲ σερνάμενη φωνή, λὲς κ' ἔψελνε.

Τέλειωσε τὸ γράμμα κ' ἡ μάννα ἀκόμα τὸν τη-
ράει κατὰματα, λὲς καὶ προσμένει καὶ κίτι ἄλλο νὰ
κούσει. Στὸ τέλος μὲ λαχτάρια ρωτᾷ τὸν ἀσπρο-
μάλλη παπῆ:

— Μὰ πότε θὰ γυρίσει;

Ὁ παπῆς τὴν κοιτάει λίγο. Ἐστερα δείχνοντας
τὸν οὐρανὸ μὲ τὸ δείχτη τῆς λέει:

— Ὁ Θεὸς ξέρει!

Λὲν εἶναι δρολάπι αὐτὸ ποῦ μανιάζει, σίφου-
νας κ' ἀνεμοστρόβιλας δὲν εἶναι.

Λὲν εἶναι ἀδρὸ χαλάζι αὐτὸ ποῦ δέρνει, βροντὴ
βροννοσωριάστρα δὲν εἶναι αὐτὸ ποῦ τραντάζει ὄλο
τὸν κάμπο...

Μὰ μέσα στήν ἀχολοῖ, τί εἶναι αὐτὲς οἱ σκιῆς—
γιατί σὰ σκιῆς μοιάζουνε μὲς τὸ πιχτὸ σίγγεφο τοῦ
κουρνιαχτοῦ ποῦ ὑψώθη—ποῦ τρεχοῖμενες, σὰ φτε-
ροπόδοφοι Ἐρηίδες φρουμάζουνε ὀμπρός;

Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ γιόμορφος λεβέντης ποῦ κα-
βάλλα πᾶ στὸ Ντορῆ του τὸν ἀστεράτο μὲ τὸ πτυ-
θὶ στὸ χέρι δείχνει μπροστὰ καὶ κράζει: — Μὰ, τί
κράζει; Ἡ φωνὴ του πνίγεται μὲς στὸ βύγγο.

Ὁ Διγενῆς Ἀκρίτας πολεμάει μὲ τοὺς Ἀπελάτες
γιὰ ὁ Ἡρακλῆς μπαλεῖ μὲ τὸ Χάροντα;...

Σκουτάρια δὲν κρατᾷνε στὰ χέρια τους οἱ λε-
βέντες, θωρακισμένοι δὲν εἶναι. Ὀλόγυμνοι — τί
κουρέλια κι αὐτὰ πέσανε — σὺν τρελλοὶ πηλαλᾷνε.
Ποῦ τραβᾷνε;

Γιατί τῆλογα χλιμιντροῦνε ἔτσι; Γιατί τὰ πέταλα
πετᾷνε σπῆθες; Ματώσανε τὰ χιλινάρια στὰ στόμα-
τά τους. Λὲν τὰ κρατᾷνε καὶ τὰ χάρμουρα. Ποῦ θέ-
λουνε νὰ πᾶνε;...

Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ὁ μπάμορφος ποῦ στὰ χέρια—
θέ μου! Τί μπράτσα ἔχει! — κρατᾷει κοντᾷρι κι
ἀπάνω παννὶ ἀνεμίζει βένετο κι ἄσπρο;...

Γιὰ κοῖτα! Δίπλα στὸ ἀσπρογάλαζο πέντε Δρά-
κοι μπαλεῖουν μὲ σωρὸ ὄχεντρες...

Σὺν τᾶστᾶχμι ποῦ θερίζουνται γέρουνε τὰ κορ-
μιὰ γύρω στὸ παννὶ. Πύργο συγκορμήσανε μὲ τὰ
κορμιά τους.

Κουρελιάστηκε τὸ παννὶ κι ἀκόμα μπαλεῖουν...

Λαγουρένιο εἶν' αὐτὸ τὸ παννὶ ποῦ κύνουν ἔτσι.
Μὰ, καλὰ, σκίστηκε, τώρα πιά δὲν ἀξίζει...

Τοῦ Χριστοῦ τὸ ροῦχο εἶναι καὶ μπαλεῖον οἱ
Σταυροφόροι ;

Γιὰ κοίτα ! Στὸ κάστρο τώρα ἀνεμίζει

Ὅλοι προσκυνοῦν μπροστά του...

Θεῖο φυλαχτάρι θάναι. ...

Ἄκου ! Τὰ κοράκια πῶς κρώζουνε καὶ τὰ ὄρ-
νια, κοίτα, πῶς χαμηλοπετάνε.

Ἄκους τὰ βογγητὰ καὶ τίς ἀνέρες κλάψες;..Τί
νῦναι ;...

Λιονταριῶν βουχίματα γιὰ γκιωνοκραξίματα
εἶναι ;

Τί εἶναι αὐτὰ ποὺ σφαδιάζουν στὸ χῶμα, σὺν
τὰ σφαχτάρια ποὺ πολεμᾶνε νὰ συγκρατήσουν τὴν
τελευταία τους πνοή;

Κ' ἐκεῖνα ποὺ σὺν ξύλα τενωμένα μέσκουν. Τί
νῦναι ;...

Εἶναι παιδιὰ ποὺ λιχνιστήκανε κι αὐτὰ σὲ μι-
τρικὲς ἀγκάλες καὶ ποὺ ἀπὸ κόρφους ὀλόθερμους
ρουφήξανε γάλα—γάλα θρεφτάρικο ἀντρείας, ποὺ τὸ
θυμάρει καὶ τὰ γέρι τοῦ βουνοῦ τοῖδ' ὄσσε ὅλα τὰ στοι-
χεῖα τῆς ζωῆς—ποὺ οἱ μαννάδες θωρούσανε μ' ὀ-
λόγλυκο μάτι τὸ βλάστημά τους κ' οἱ πατεράδες μὲ
κρύφια χαρὰ τὸ ἀντρεῖωμά τους κ' οἱ κοπελιὲς μ'
ἐρωτιάρικα βλέμματα τάνθισμά τους...

Μαννάδων παιδιὰ εἶν' αὐτὰ ποὺ κοιτουνται ἔρ-
μα στὸν ἀτέλειωτο κάμπο. — Μοιρολόι γι' αὐτοὺς
δὲν ἀκούγεται—Κουκουβάγια μὴ σκούζεις.

Φύσα, ἀπελάτη ἀγέρα τὰ κορμὰ δὲν κρυώνουνε.

Γιὰ κοίτα ! τὰ κορμὰ πῶς φωσφορίζουνε !...

Αὐριο μὰ μᾶζα θὰ τοὺς κάνουνε καὶ σ' ὀρθά-
νοιχο λάκκο θὰ τοὺς ρίξουνε. Σ' ἓνα ξύλο θὰ γρά-
φουνε τὰ ὀνόματά τους καὶ ὅσοι θὰ περνᾶνε θὰ λέ-
νε : « Ἐδῶ κοιτουνται ἡρώες »· μὰ τὰ γέρι τὸ νυχτε-
ρινό, ποὺ θὰ μοιάζει στὸ διάβι του μὲ κλάψιμο καὶ
βογγητὸ καὶ ποὺ θὰ μυρίζει—ἀλλοίμονο !—ἀκόμα
πηχτὸ παγερὸ αἶμα, θὰ σιγομουμουρίζει σὺ φοβι-
σμένο :

— « Ἐδῶ κοιτουνται μαννάδων παιδιὰ καὶ κο-
ρασιῶνε λάτρες, σπιτιῶν στηρίγματα καὶ τῆς γῆς
τρανοὶ δουλευτάδες. Ἐδῶ κοιτουνται ἐκεῖνοι ποὺ
προσμένονται ἀκόμα τὰ δειλινὰ στὰ χωριά... »

Χριστούγεννα, 1913

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

“ΓΡΑΜΜΑΤΑ”

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Τόμος Δεύτερος (400—450 σελίδες)

Συνδρομή φρ. 10, προπληρωτέα.

Διεύθυνση «Grammata» Β. R. 1146. Alexandri (Egyptee)

ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ ΠΡΟΣΤΑΖΕΙ...

Τὸν ἐρχόμενο Μάρτη, «Μήνα τῆς εὐγνωμοσύ-
νης» τὸνέ βάφτισε ὁ Ματσοῦκας καὶ τέτιονε τὸνέ θέ-
λει. Ὅλοι οἱ Ἕλληνες, λέει, τὸ μῆνα αὐτὸ πρέπει
νὰν τοῦ στείλουνε χρήματα, πολλὰ χρήματα, γιὰ
νὰ φτειάσει τὸν ἀνδριάντα τοῦ Βασιλιά— μάρτυρα
Γεωργίου. Ἔτσι θὰ δειξομε, λέει, τὴν εὐγνωμοσύ-
νη μας στὸ Βασιλιά μας ποῦπεσε θῦμα τῆς Ἐθνι-
κῆς Ἰδέας.

Μιὰ καὶ τὸ προστάζει αὐτὸ ὁ Ματσοῦκας πρέ-
πει καὶ νὰ γίνει—γιατί δ,τι προστάζει ὁ λευκὸς αὐ-
τὸς ἄνθρωπος εἶναι τόσο λευκὸ, τόσο ἑλληνικὸ, τό-
σο ἅγιο, ποὺ ἔχουμε χρέος νὰ μὴν τοῦ τὸ ἀρνηθῶ-
με ἀν θέλομε καὶ μεῖς νὰ ὑψωθοῦμε ἴσαμε τᾶγια
ποὺ ἀγγίζει εὐλαδητικὰ ἢ πλατυζτέρουγη ψυχὴ τοῦ
πατριώτη ποιητῆ.

Δ. Ν.

Ἡ ΚΟΙΝῆ ΓΝΩΜῆ

ΜΟΥΣΙΚΟΚΡΙΤΙΚᾶ

Φίλε «Νουμά»,

Κριμα ποὺ ὁ «Μουσοτραφῆς» σου τοῦ περα-
σμένου φύλλου (σελ. 231—232) ποὺ παρευρέθηκε
σὲ ὅλα τὰ κοντσέρτα καὶ τὰ πανηγύρια τοῦ Ὁ-
δεῖου Νάξου, δὲν τὰ κατάφερε νὰ πᾶει καὶ στὸ μο-
ναδικὸ δὲ κοντσέρτο ποῦδωσε ὁ «καλὸς βιοδινίστας
τοῦ Ὁδεῖου Λόττνερ κ. Σαίφερ» στὴ σάλα τοῦ Παρ-
νασσοῦ. Ἐπρεπε νὰ κάμει τὰδύνατα δυνατὰ καὶ νὰ
πᾶει καὶ στὸ κοντσέρτο αὐτὸ, γιατί ἀν ἀγαπάει ἀ-
ληθινὰ τὴ μουσική, ὅπως δείχνει πῶς τὴν ἀ-
γαπάει, ἔχει χρέος νὰ παρακολουθεῖ προσεχτικὰ
καὶ μὲ ξεχωριστὴ ἀγάπη, κάθε ἐργασία τοῦ Ὁδεῖου
Λόττνερ, τοῦ μοναδικοῦ μας μουσικοῦ σχολιοῦ, ποὺ
δουλεῖε ὄχι γιὰ θόρυβο, γιὰ ρεκλάμα καὶ γιὰ κλη-
ροδοτήματα, μὰ γιὰ τὴ μουσικὴ πρόοδο τοῦ τό-
που μας.

Μιὰ κι ὁ «Μουσοτραφῆς» σου εἶναι τόσο βαθὺς
κριτικὸς μουσικὸς, ὅπως τὸν εἰδεξε τὸ ἄρθρο του, ἔ-
χει χρέος νᾶναι καὶ κριτικὸς καλοσυνειδητὸς καὶ νὰ
μετράει μὲ τὸ ἴδιο μέτρο κάθε ἐργασία, εἴτε ἀπὸ
τὸ ἓνα Ὁδεῖο προέρχεται εἴτε ἀπὸ τὸ ἄλλο. Ἐλπί-
ζω στὸ ἐρχόμενο ἄρθρο του νὰκούσουμε τὴ γνώμη
του καὶ γιὰ τὴ «Ρυθμικὴ γυμναστικὴ» ποὺ θὰ μᾶς
ἐπιδείξει μεθαῦριο, τὸ Σαβᾶτο θαρρῶ, τὸ Ὁδεῖο
Λόττνερ, ἀν κατορθώσει νὰ παρευρεθεῖ καὶ σ' αὐτῆ.

Μὲ ἀγάπη

ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΣ

7.1.914

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ

Φίλε Νουμά,

Ἡ ἔφημερίδα «Ἀθήναι» δημοσιεύει τὴν ἱστορία τοῦ Ἑλληνο-βουλγαρικοῦ πολέμου, γραμμένη ἀπὸ τὸν Ἄγγλο δημοσιογράφον κ. Τράμπμαν. Ἀρχὴ-ἀρχὴ φηγουράρει ἢ ἀφιέρωση σ' ἀγγλικὸς στίχους ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸ συγγραφέα καὶ παρακάτω ἢ μετάφραση — ἐλεύτερη, βέβαια — ἀπὸ τὸν κ. Βελλιανίτη. Ψαρεύουμε :

Κε'μενο — There is not a woe
That I did not know
And of which ye made so light.

Μετάφραση — Ἐγὼ ὅπου δὲν ἔμεινε καὶ μὸς νὰ
[μὴ γνωρίσω
Ἄπὸ τὸ **φῶς** (!) ποὺ σκόρπισε(!)
]ἢ δόξα (!) σας παντοῦ (!)

Τὸ light, ποὺ εἶναι ἐπίθετο καὶ πᾶσι νὰ πεῖ **ἀλαφρός, εὐκόλος**, μεταφράζεται **φῶς** (!). Ναι, τὸ οὐσιαστικὸν the light σημαίνει φῶς, μὰ οὔτε ἢ ἐννοία τὸ ἐπιτρέπει: ἐδῶ νὰ μεταφραστεῖ ἔτσι, ἀλλὰ οὔτε τὸ so, ποὺ πᾶσι νὰ πεῖ: ἔτσι, τόσο, μπερὲ νὰ κολλήσῃ μετὰ τὸ οὐσιαστικὸν light, κολλᾷ: ἕμους μὲ χαρὰ μετὰ τὸ ἐπίθετο light, εὐκόλος κτλ.

Ἡ φράση of which ye made so light θέλει νὰ πεῖ: ποὺ δὲν περιφρονήσατε, δὲν ἀψηφίσατε.

Ἄλλὰ ξέχασα, εἶναι ἐλεύτερη μετάφραση...σὺν τὴν ἐλεύτερη μετάφραση τῶν «εὐσεβῶν» καὶ τῶν «ἑστεμμένων ὕπνων» τοῦ κ. Καζάκη.

Κ. Κ.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΡΑΜΜΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Τὸ μετὰ διπλὰς ἑλικας καὶ μηχανάς, **ἀφθάστου ταχύτητος**, πολυτελείας καὶ ἀνέσεως θαλαμηγῶν ἀτμόπλοιοι «ΕΣΠΕΡΙΑ» ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παροῦσία Τρούμπας):

Ἐκάστην ΠΕΜΠΤΗΝ ὥρα 11 μ. μ. ἀκριβῶς διὰ **Σύρον, Ἄνδρον, Κόρθιον, Τήνον.**

Ἐκάστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ ὥρα 2 μ. μ. ἀκριβῶς διὰ **Χίον, Σμύρνην, Μυτιλήνην, Θεσσαλονίκην.**

Γιὰ πλείονας πληροφορίας ἀπευθυντέον:

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Γραφεῖα Γενικῆς Διευθύνσεως, Ἀπελλοῦ 1, ἀριθ. Τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ. Γενικὸν Πρακτορεῖον οἴκῳ Φίλωνος, ἀριθ. 44, ἀριθ. Τηλ. 227.

ΣΗΜ. Αἱ κατὰ τὸ ἐκδοθὲν δρομολόγιον ὄροι ἀφίξεως καὶ ἀναχωρήσεως ἐν ἐκάστῳ λιμένι εἶναι ἀπολύτου Σιδηροδρομικῆς ἀκριβείας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΜΑΡΕ—ΕΓΓΕΑΣ: **Τὰ κοινωνικὰ μαρτυρήματα**, Μεταφρ. Κ. Χατζόπουλου. Τιμὴ λεπ. 15. Εἶναι ὁ ἀριθ. 2 τῶν ἐκδόσεων τοῦ «Σοσιαλιστικοῦ κέντρου Ἀθηνῶν καὶ πωλεῖται σ' ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα.

ARTHUR SCHOPENHAUER: **Ἐπὶ τῆς θρησκείας**. Μεταφρ. Ν. Κουντουριώτη, Ἀθήναι, Ἐκδοτικὸς Οἶκος Γ. Α. Φέξη, 1914. Δρ. 3.

JEAN RICHERIN: **Ἰσπανικὰ Παραμύθια**. Μεταφρ. Ν. Ποριώτη. Ἐν Ἀθήναις, Ἐκδοτικὸς Οἶκος Γ. Α. Φέξη, 1913. Δρ. 3.

Κ. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ: «ΘΕΟΣ καὶ ΘΕΜΙΣ. Ἐλεγχοὶ τοῦ 13 (1912) βουλευμάτος τῶν Ἐφειῶν Λαοσύνης. 1912. Τώρα ἐκυκλοφόρησε τὸ φυλλάδιον αὐτὸ καὶ ὁποῖος τὸ διαβάσει τραβᾷ ἀπελπιστικὰ τὰ μαλλιά του γιὰ τὴ στενοκεφαλιά (νὰ εἶναι ὁ ἀλαφρότερος χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ;) ποῦ δειξῆ ἢ Δικαιοσύνη στὸ περίφημον ζήτημα τῶν τάξων ἀθεϊστικῶν τοῦ Βόλου.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ: «ΞΕΝΕΣ ΑΡΜΟΝΙΕΣ ΣΤΗ ΛΙΚΗ ΜΟΥ ΛΥΡΑ», **Μεταφράσματα**. Πόλη 1913. Τὰ πρὸ διαλεχτὰ τραγούδια τοῦ Γαλλικοῦ, Γερμανικοῦ καὶ Ἑγγλέζικου Παρνασσοῦ, μὲ μερικὰ τοῦ Πίνδαρου καὶ τοῦ Ἀνακρέοντα, μεταφρασμένα πιστὰ καὶ κάπως ἰδιόρρυθμα ἀπὸ τὸν ἀδερφὸ Φιλήντα τοῦ Γραμματικοῦ, ἀποτελοῦν ἕνα τόμο ἀπὸ 160 σελ. ποὺ τυπώθηκε στὴν Πόλη καὶ πωλεῖται δρ. 2,50. Ἀπ' τὴ μεταφραστικὴ του δουλιὰ μποροῦσε ὁ Φιλήντας νὰ παραλείψει ἕνα δυό, μεταφρασμένα ὑπέροχα στὴ γλώσσα μας, λ.χ. τὸ «Βουτηχτὴ» τοῦ Schiller ἀπὸ τὸ Γλαῦκο Πόντιο, τὰ «Νησιὰ τῆς Ἑλλάδος» τοῦ Byron ἀπὸ τὸν Ἀργύρη Ἐφταλιώτη καὶ τὸ τραγούδι τῆς Minion τοῦ Goethe ἀπὸ τὸν κ. Α. Πάλλη. Μποροῦσε νὰν τὰ παραλείψει αὐτὰ δέχων νὰ ζημιωθεῖ καθόλου τὸ βιβλίον του.

«ΓΡΑΜΜΑΤΑ» κτλ. Βγῆκανε τὰ Ἀλεξανδρεινὰ τὰ περιοδικὰ «Γράμματα» καὶ «Νέα Ζωή», γιομάτα μετὰ διαλεχτὰ φιλολογικῆ ὕλη. Στὰ «Γράμματα»

ὅστοςο θὰ κάνουμε μιὰ φιλικιὰ σύσταση. Νὰ μιλά-
νε μὲ κάπως λιγότερη ἀσέβεια γιὰ τὸν Παλαμά. Ἐ-
τσι ποὺ μιλοῦνε, ὁ Παλαμάς τίποτα δὲν παθαίνει,
αὐτὰ ζημιώνονται καὶ κέρδος του, θάναι ἂν ἀλλά-
ξουνε γλώσσα.

Μᾶς σταλήκανε ἀκόμη τὰ τελευταῖα τεύχη τῆς
«Χαρωνγῆς», ποὺ μᾶς ἔγινε Ἀθηνιώτισσα καὶ λό-
γου της, τὰ «Παναθήναια», διαλεχτὰ πάντα, μὲ τὸν
«Πάτερ Σέργιο» τοῦ Τολστόη, ἢ «Ἑλλ. Ἐπιθεώ-
ρηση» τῆς δας Εὐγενίας Ζωγράφου, τὸ «Πανελλή-
νιον» κλπ.

Δ. Ι. ΣΑΡΑΤΣΗ ἱατροῦ: ΠΕΡΙ ΓΥΑΙΘΡΙΩΝ
ΣΧΟΛΕΙΩΝ καὶ ΥΨΑΙΘΡΟΥ ΔΙΑΔΥΣΚΑΛΙΑΣ.

Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν Πρακτικῶν τοῦ Β'. Ἑλληνικοῦ
Συνεδρίου κατὰ τῆς φηριατικῆς ἐν Βόλῳ, 1913.

©, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Βγήκανε σὲ βιβλία οἱ «Ἀπόγονοι» τοῦ Ταγζόπου.
λου καὶ πουλιῶνται στὸ βιβλιοπωλεῖο Βασιλείου καὶ Κου-
κλάρα, ὁδὸς Σταδίου 42.

— Στὸ ἴδιο βιβλιοπωλεῖο πουλιῶνται καὶ περαιομένα
φύλλα τοῦ «Νουμά» (φύλλα περαιομένης χρονίᾳς πουλιῶν-
ται σὲ διπλὴ τιμὴ, δηλ. 40 λεπτά τὸ φύλλο, γράφονται
συνδρομητικῶς καὶ πλερώνονται συνδρομῆς, μετὰ πόδειξες ὑ-
πογραμμένη ἀπὸ τὸν ἐκδότη τοῦ «Νουμά».

— Ἀπὸ τὸ ἐρχόμενο φύλλο θάρχησουμε τὸν ἴδιο
πλάστη τῆς κ. Εἰρήνης Δημητρακοπούλου, τυπώνοντάς το-
νε στὶς μέσα σελίδες τοῦ «Νουμά», σὲ σκῆμα πάλι βιβλίου,
καθὼς τοῦς «Ἀπόγονους».

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΣ

ΤΑΧΙΣΤΗ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ ΔΙΑ ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ ΓΡΑΜΜΗ

ΤΟ ΤΑΧΥΠΛΟΥΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΥΠΕΡΩΚΕΑΝΕΙΟΝ

“ΠΑΤΡΙΣ,,

Ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς (μέσω Καλαμῶν - Πατρῶν) ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ διὰ **ΝΕΑΝ ΥΟΡΚΗΝ**
τὴν 12ην Ἰανουαρίου.

Δι' ἐπιβάτας, εἰσιτήρια καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Πρακτορεῖον Ἐθνικῆς Ἀτμοπλοΐας τῆς Ἑλλάδος (Ἀπελλοῦ 4).
ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ. Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἐθνικῆς Ἀτμοπλοΐας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀριθ. 41
(ἴπισθεν Ἁγίας Τριάδος).
ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ. Κύριον Σ. Ε. Στανουλόπουλον, Ὁθωνος καὶ Ἀρμυλίας, 39.
ΕΝ ΚΑΛΑΜΑΙΣ κ. Ν. Π. Πουλιάκον.
ΕΝ ΓΥΘΕΙῳ κ. Γ. Π. Πουλιάκον. ΕΝ ΑΡΓΕΙ κ. Μ. Καβαξῆν. ΕΝ ΒΟΛῳ κ. Α. Α. Μόσκοβον.
ΕΝ ΜΙΤΥΛΗΝῃ κ. Ἀπ. Γρημάνην. ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚῃ κ. Ἀρ. Μενεξέν. ΕΝ ΧΙῳ κ. Καλλιμασιάν.
ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ κ. κ. Ἡλιάδην καὶ Μούκαν. ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ κ. κ. Μ. Π. Σαλβάγον καὶ Σια ὁδὸς
Ἀντωνιάδου 1, τηλ. 28—30. ΕΝ ΡΟΔῳ κ. Α. Βομπίλαν.
ΕΝ ΚΩΝ)ΠΟΛΕΙ κ. κ. Πετσάλην καὶ Δούνιαν, Ὁμῆρ Χάβερ Χάν 4—5.

Οἱ θέλοντες νὰ ἐξασφαλίσωσι θέσεις, ἀνάγκη νὰ δηλώσωσιν ἐγκαίρως εἰς τοὺς κατὰ τύπους ἀνεγγωρι-
σμένους ἀντιπροσώπους.